

*žene u crnom
beograd*

IZVEŠTAJ

O

AKTIVNOSTIMA

septembar - decembar 2016.

Kao i do sada, donosimo kratak izveštaj o aktivnostima Žena u crnom u navedenom periodu a ukoliko vas zanimaju opširnije informacije, možete ih naći na našem web-sajtu www.zeneucrn.org ili nam se obratite putem mail: zeneucrnombegrad@gmail.com

Unapred se solidarno zahvaljujemo.

žene u crnom

ULIČNE AKCIJE:

U ovom izveštajnom periodu organizovale smo dvanaest (**13**) akcija, a takođe smo aktivno učestvovala i u drugim uličnim akcijama:

- komemoracije/obeležavanje važnih datuma zločina počinjenih u naše ime
- feminističke, antifašističke, antiratne, antirasističke, antimilitarističke...

Komemoracije/obeležavanje važnih datuma zločina počinjenih u naše ime, kao i drugih zločina nad civilnim stanovništvom, tokom i nakon ratova, na prostoru bivše Jugoslavije:

Beograd, 5. oktobar „Nikada nećemo zaboraviti zločin u Topčideru“ - povodom dvanaest godina od ubistva dvojice gardista (Dragana Jakovljevića i Dražena Milovanovića) u vojnoj kasarni u Topčideru (5. 10. 2004.) godine, Žene u crnom su posetile zajedno sa porodicama mesto zločina. Istog dana smo organizovale mirovnu akciju u crnini i ćutanju, u Knez Mihailovoj ulici.

Na protestu su bili istaknuti sledeći transparenti: *Nikada nećemo zaboraviti zločin u Topčideru, Odgovornost, Solidarnost*, itd. U ovoj akciji je učestvovalo oko dvadesetak (**20**) aktivistkinja i aktivista.

Beograd, 8. oktobar „Sećanje na otpor“ - povodom 25 godišnjice antiratne akcije („Paljenje sveća“) ispred Predsedništva Republike Srbije. Od 8.10.1991. do 8.2.1992. godine protesti su bili organizovani svakodnevno na istom mestu protiv rata i agresorskih akcija države Srbije a pod sloganima „*Solidarnost sa svim pobunjenicima protiv rata*“ i „*Za sve poginule u ratu*“. Pored navedenih na 25 godišnjicu protesta, istaknut je 1 transparent „*Sećanje na otpor ratnoj politici Srbije 1991. – 2016.*“

U akciji su učestvovala/e preko sto (**100**) aktivistkinja i aktivista iz evropskih zemalja (Grčka, Danska, Italija, Nemačka, Holandija, Ruska federacija, Španija, Ukrajina...), kao i iz zemalja bivše Jugoslavije (Bosna i Hercegovina, Hrvatska, Crna Gora, Kosovo, Makedonija, Slovenija, Srbija) koji su učestvovali u aktivnostima povodom 25 godišnjice Žena u crnom Beograd.

Beograd, 22. oktobar „Nikada nećemo zaboraviti zločin u Sjeverinu“ - povodom 23 godišnjice zločina u Sjeverinu, gde je 22.10.1992. godine oteto i ubijeno 17 pripadnika bošnjačke nacionalnosti, Žene u crnom su organizovale stajanje u crnini i ćutanju u Knez Mihailovoj ulici, u Beogradu. Na stajanju su bili istaknuti sledeći transparenti:

Sjeverin (22.10.1992.), Oteti i ubijeni su, 16 transparentata sa imenima putnika Pamtimo zločin u Sjeverinu. U akciji je učestvovalo dvadesetak (20) aktivistkinja i aktivista.

Novi Sad, 18. novembar „Vukovar – ubijanje jednog grada“ – ulična akcija - otvaranje izložbe fotografija autora Srđana Veljovića (u 12h), u „Šok Koridor 22“, u pasažu u Zmaj Jovinoj ulici 22. Izložba je zajednička akcija MMC Art klinike iz Novog Sada i Žena u crnom iz Beograda i iznosi na videlo ono što većina ljudi u ovoj zemlji nije želela niti želi da zna – zločine u Vukovaru. Izložba je i čin saosećanja, solidarnosti i odgovornosti prema žrtvama zločina u Vukovaru. Otvaranju izložbe prisustvovala su aktivistkinje i aktivisti Žena u crnom, Art Klinike, kao i autor izložbe. Izložbu koja je trebalo da bude otvorena mesec dana, 6. decembra 2016. uništili su 'nepoznati počinioči'.

Beograd, 18. novembar „Vukovar – ubijanje jednog grada“ – povodom 25 godišnjice zločina u Vukovaru/Hrvatska ŽUC je organizovao uličnu akciju na Trgu Republike (18. 11. 16. od 18h do 19h) u crnini. Akcija je imala mnoštvo segmenata – podsećanja na 87 dana ubijanja grada i njegovih stanovnika, na nebrojene zločine počinjene u naše ime...

Na uličnoj akciji istaknuti su bili sledeći transparenti:

- *Nikada nećemo zaboraviti zločine u Vukovaru*
- *19.9.1991. - Veliki broj Beograđana, bacajući cveće pred tenkove, ispratio je Prvu gardijsku oklopnu diviziju JNA u rušilački pohod na Vukovar. To je jedan je od najsramnijih događaja u istoriji Beograda!*
- *19.9.1991. - Cveće na tenkovima, Beograd. Autoput – Vukovar. Odgovornost!*
- *JNA je držala pod opsadom Vukovar 87 dana; ubijeno je više od 1.000 civila, ranjeno je oko 25.000, a nesrpsko stanovništvo je proterano; na Ovčari je ubijeno više od 200 bolesnih i ranjenih zarobljenika iz vukovarske bolnice; u urbicidu je razoren skoro čitav grad.*

- *Logori u Srbiji* (Aleksinac, Begejci, Beograd, Niš, Sremska Mitrovica, Stajićevo) prošlo je više hiljada zarobljenika i zarobljenica. Nakon pada Vukovara (18.11.1991.) zarobljenici/e odvedeni u logore u Srbiji: Stajićevo, Begejci, Sremska Mitrovica, Beograd, Aleksinac i Niš. Kroz ove logore prošlo je oko 10 000 vukovarskih civila i vojnika, od čega je 300 ubijeno, a 495 se još uvek vode kao nestali. Za osnivanje logora, ubijanje i mučenje zatvorenika/ca još uvek niko nije odgovarao!

Na uličnoj akciji izveden je performans:

- **Instalacija/postavljanje 87 cigli** – vreme trajanja opsade Vukovara; na svakoj od cigli je napisan broj od 1 do 87 belom bojom a okrnjene cigle nejednakih veličina predstavljaju simbol rušenja. Par aktivistkinja je postavljalo ove komade cigli, dok je istovremeno jedna osoba postavljala podatke o ubijanju grada, a druga te iste podatke čitala na megafon.
- **Paljenje sveća (87)** - simbol meštana Vukovara prilikom obeležavanja godišnjice pada, ali i simbol antiratnog otpora/paljenja sveća u Beogradu tokom opsade Vukovara (i naravno, drugih zločina...).
- *Na uličnoj akciji pročitani su podaci o ubijanju grada Vukovara* (ljudi, kulturnih spomenika, bolnica, škola...).

U ovoj akciji je učestvovalo preko pedeset (**50**) aktivistkinja i aktivista ŽUC-a, uz podršku aktivistkinja iz udruženja Pokret Majke enklava Srebrenica i Žepa i Anima iz Đulića i Klise. Svoju podršku su pružile i grupe iz Beograda: Autonomni ženski centar, Rekonstrukcija ženski fond, Inicijativa mladih za ljudska prava, Fonda za humanitarno pravo.

Uprkos tome što je policija obezbeđivala akciju, i ista bila medijski dobro praćena, nepoznati muškarac je na spomenik Knezu Mihailu, ispred koga smo mi stajale, zalepio papire na kojima je pisalo sledeće: *Žene u crnom su sramota srpskog naroda.*

Feminističke, antifašističke, antiratne, antirasističke, antimilitarističke akcije:

Navodimo ih hronološki:

Beograd, 21. septembar "Zaustavite rat, a ne izbeglice" - povodom 21. septembra, Svetskog dana mira, Žene u crnom su 21. septembra 2016. godine, u Knez Mihailovoj ulici u Beogradu, organizovale mirovnu akciju „Zaustavite rat, a ne izbeglice“.

Na akciji su bili istaknuti sledeći transparenti koji su bili ispisani na arapskom, engleskom i srpskom jeziku:

- Zaustavite rat, ne izbeglice
- Zaustavite krijumčare, a ne izbeglice
- Zaustavite prodaju oružja, a ne izbeglice!
- Hoćemo otvorene granice, nećemo tvrđavu Evropu!

U sklopu mirovne akcije izvedena je i scenska akcija **“Stop ratu u Siriji”**. U akciji je učestvovalo oko trideset (30) aktivistkinja i aktivista.

Beograd, 3. oktobar „Solidarnost sa ženama u Poljskoj“ – u okviru globalne kampanje feminističke solidarnosti sa ženskim pokretom u Poljskoj i sa generalnim štrajkom „Crni ponedeljak“ grupa feministkinja iz Beograda je organizovala akciju solidarnosti pred ambasadom Republike Poljske u Beogradu. Na akciji solidarnosti je učestvovalo 10 aktivistkinja i aktivista Žena u crnom i Autonomnog ženskog centra. Globalna solidarnost je trenutno obustavljanjem donošenja zakona o zabrani abortusa.

Beograd, 8. oktobar „Nećemo tvrđavu Evropu-hoćemo otvorene granice - izbeglice su dobrodošle!“

Akcija je organizovana u znak solidarnosti sa ratnim izbeglicama sa Bliskog istoka, a u okviru obeležavanja 25 godišnjice ŽUC-a. Na akciji, koja se odvijala u centralnoj gradskoj ulici (Knez Mihajlova) bili su istaknuti sledeći transparenti (na arapskom, srpskom, engleskom, nemačkom, holandskom, danskom, mađarskom, španskom, italijanskom, grčkom, kurdsom, ruskom, slovenačkom, ukrajinskom, dari jeziku...):

Solidarnost sa izbeglicama, Mir, Zona slobodna od mržnje, Otvorite granice, Evropa 1938. – Evropa 2016., Hoćemo otvorene granice, nećemo tvrđavu Evropu, Stop ratu, a ne izbeglicama, Izbeglice su dobrodošle, itd.

Izvedena je takođe i scenska akcija, a u ovom događaju učestvovalo je oko 150 aktivistkinja i aktivista iz desetak evropskih zemalja, kao i svih zemalja bivše Jugoslavije.

Beograd, 9. novembar „Odlučno NE fašizmu - Antifašizam je moj izbor“ - povodom Međunarodnog dana borbe protiv fašizma i antisemitizma, Žene u crnom su zajedno sa Antifa horom „Naša pjesma“ organizovale antifašističku akciju kod spomenika obešenim antifašistima, u centru grada (na Terazijama). Spomenik je podignut 1983. godine u znak na pet antifašista koje su obesili pripadnici Gestapoa, 17. avgusta 1941. godine.

Na akciji su bili istaknuti sledeći transparenti: *Antifašizam je moj izbor, Žene u crnom protiv fašizma, No pasaran – Žene u crnom protiv fašizma, 9 novembar – Međunarodni dan protiv fašizma, Žene u crnom protiv fašizma i antisemitizma, Zajedno protiv fašizma, Jedna rasa – ljudska rasa, Otpor: Ko, ako ne mi; Kad, ako ne sad; Gde, ako ne ovde?*

Action, resistance, solidarity, courage, Slika obešenih antifašista (kojom smo obmotale spomenik).

Tokom akcije antifa hor „Naša pjesma“ pevao je internacionalističke/antifašističke, partizanske pesme. Na kraju akcije, na spomenik su položene crvene ruže.

U akciji je učestvovalo tridesetak **(30)** aktivistkinja i aktivista.

Beograd, 28. novembar „NE rehabilitaciji“ - protest je održan tokom ročišta u okviru procesa rehabilitacije kvislinga Milana Nedića, predsednika kvislinške vlade Srbije za vreme okupacije u toku Drugog svetskog rata. U protestu ispred zgrade Višeg suda u Beogradu učestvovala su ŽUC, Savez antifašista i 'Ne rehabilitaciji' sa transparentima 'Stop fašizmu', 'Ne rehabilitaciji', 'Antifašizam je moj izbor'; antifašisti/kinje su pevali partizanske pesme.

Beograd, 6. decembar „Nijedna žena manje, nijedna mrtva više“ - povodom 6. decembra – Dana borbe protiv femicida Mreža Žene protiv nasilja i Žene u crnom su uz podršku brojnih feminističkih aktivistkinja, organizovale ovaj protest.

Protestna povorka je organizovana glavnim gradskim ulicama a predvodile 32 žene obučene u crnim tunikama, jer je to broj žena ubijenih tokom 2016. godine u Srbiji. Učesnice skupa nosile su transparente 'Stop femicidu', 'Kaznimo neodgovorno ponašanje institucija', 'Regujmo dok ne bude kasno', 'Nijedna žena manje, nijedna mrtva više'. Pred Vladom Srbije organizovana je protestna akcija, uz uzvikivanje navedenih parola, sa zahtevom da država nadgleda primenu zakona i strogo kažnjavanje nadležnih institucija koje ne postupaju u skladu sa zakonom.

U protestu je učestvovalo oko pedeset **(50)** aktivistkinja i aktivista.

Kruševac, 9. decembar „Stop rasizmu – Sve smo mi Romkinje i Romi“ - udruženje žena *Peščanik* iz Kruševca, *Žene u crnom* i *Daje*- romski centar za žene i decu iz Beograda organizovale su antirasistički protest zbog podizanja zida oko romskog naselja „Marko Orlović“. Zid je podignut izgovorom da stanovnike/ce nasilja „štiti od buke i teških vozila“. U akciji su istaknuti transparenti: ZID=diskriminacija i getoizacija romskog stanovništva; ZID=mržnja i netrpeljivost prema romskom stanovništvu; ZID=rasizam i fašizam; ZID=razdvajanje, izolacija, ponižavanje...U akciji su učestvovali i stanovnice/i romskog naselja koji su denuncirali diskriminatorski, rasistički karakter zida. Za vreme scenske akcije „Rasistički mrak u budžak“ uzvikivane su parole: Zid treba ukloniti, Stop rasizmu, Rasizam je zločin, Stop fašizmu, Fašistički mrak u budžak, Zabrana fašističkih ideja i neonacističkih grupa, itd. U ovoj akciji je učestvovalo oko četrdesetak **(40)** osoba.

Beograd, 10. decembar „Stazama sećanja“ 75 godina od deportacije jevrejskih i romskih žena i dece u logor na Sajmištu – u danima između 8. i 10. decembra 1941. Jevrejke, Romkinje i njihova deca koji su živeli u Beogradu deportovani su u logor na Sajmištu (Judenlager Semlin).

Centar za istraživanje i edukaciju o Holokaustu, Sevez jevrejskih opština Srbije, Savez antifašista Srbije, Žene u crnom i Inicijativa mladih za ljudska prava organizovali su na Međunarodni dan ljudskih prava, komemorativnu akciju „Stazama sećanja“. Antifašistička povorka počela je na uglu ulica Džordža Vašingtona i Dalmatinske, gde se 1941. nalazilo sedište 'Policije za Jevreje i Cigane', potom se uputila prema Domu Vojske (tadašnjeg sedišta Gestapo-a) i Trgu Republike – mestima zločina počinjenim od strane nacističkih i kvislinških vlasti za vreme okupacije Beograda tokom Drugog svetskog rata. Antifašistička akcija završena je komemorativnim činom na Sajmištu, mestu masovnih stradanja jevrejskog, romskog naroda. O značaju obeležavanja ovog datuma, ali i o neophodnosti borbe protiv svih profašistički/pronacističkih/antisemitskih ideja i pokreta predstavnici organizatori/ke govorili su aktivisti/kinje: Sofija Todorović (Inicijativa mladih za ljudska prava), Nikola Radić Lucati i Milovan Pisarri (Centar za istraživanje i edukaciju o Holokaustu), Staša Zajović (Žene u crnom). U ovoj akciji učestvovalo je oko stotinjak (**100**) osoba.

Žene u crnom su učestvovala i u akcijama u organizaciji srodnih organizacija, od kojih navodimo:

Beograd, 18 septembar *Pride/Prajd*: u maršu za prava LGBT osoba, u organizaciji *Pride Belgrade*, učestvovalo je oko dvadesetak aktivistkinja i aktivista Mreže ŽuC-a.

Građanski protesti „Ne da (vi) mo Beograd“ – (29. septembra i 20. oktobra) - protesti su organizovani zbog brutalnog nasilja i rušenja objekata na prostoru Savamale u Beogradu. Naime, u noći između 25. i 26. aprila, organizovana, motorizovana grupa od više desetina uniformisanih lica pod fantomkama, uz pretnje i primenu fizičke sile, bagerima su rušili objekte na površini od 1000m². Rušenje je izvedeno na lokaciji predviđenoj za izgradnju 'Beograda na vodi' (BNV), projekta zaključenog suprotno zakonskim propisima, zbog čega je izazvao negodovanje profesionalne i aktivističke javnosti. Proteste je organizovao pokret 'Ne da(vi) mo Beograd', koji se bavi problemima javnog prostora, pre svega projektom BNV. Više javno tužilaštvo/VJT odbilo je da dostavi podatke o rušenju u Savamali. Radi se o zataškavanju, prikrivanje neposrednih izvršilaca i organizacije, opravdavanja zločina/rušenja, itd. U svim navedenim protestima učestvovala su aktivistkinje i aktivisti ŽUC-a.

SUOČAVANJE S PROŠLOŠĆU TRANZICIONA PRAVDA - FEMINISTIČKI PRISTUP

Ovo je jedna od najvažnijih aktivnosti Žena u crnom. Sastoji se od mnoštvo segmenata: uličnih akcija, radionica, predavanja, stvaranje različitih modela tranzicione pravde sa feminističkog stanovišta, saradnje sa srodnim organizacijama u vidu zajedničkih akcija, (kampanja, konsultativnih sastanka).

Posećivanje mesta zločina počinjenih u naše ime

U ovom izveštajnom periodu Žene u crnom su posetile:

Lovas, Hrvatska, 18. oktobar – četiri (4) aktivistkinje ŽUC-a prisustvovalo je obeležavanju 25 godišnjice zločina u Lovasu (18.10.1991.) gde su srpske oružane formacije ubile su 70 civila hrvatske nacionalnosti.

Sjeverin, 22. oktobar – aktivistkinje ŽUC-a učestvovala su u komemoraciji/dženazi povodom godišnjice zločina počinjenim nad božnjačkim civilima u Sjeverinu (severozapadni deo Srbije, na granici sa BiH).

Vukovar/Hrvatska, 19. novembar „Odgovornost i solidarnost“ – učešće na komemoraciju u Vukovar, zajedno sa ženama Srebrenice, Zvornika (Đulići, Klisa). U Vukovaru smo odale poštu žrtvama zajedno sa njihovim porodicama, kao i sa građankama i građanima Vukovara. Prisustvovala smo komemoraciji, koja je održana u Borovom naselju, kod srušene zgrade Borovo komerca. Posetile smo poljoprivredno dobro Ovčara, gde su zakopani ubijeni ranjenici iz Vukovarske bolnice, kao i Memorijalni centar na Ovčari. Potom smo prisustvovala i komemoraciji koja je održana u Borovom selu na obali Dunava.

20. decembar, Vranić, kod Beograda - povodom 73 godišnjice zločina fašističkih četničkih formacija u Drugom svetskom ratu (ubistva 68 stanovnika/ca sela Vranić u noći 20 i 21 decembra 1943.), desetak (10) aktivistkinja Mreže ŽUC-a, zajedno sa aktivistom iz Tuzle (BiH) i aktivistkinjom iz Zagreba prisustvovalo je istorijskom času u lokalnom Centru kulture zajedno sa meštanima. Potom su posetili Spomen sobu u kući porodice Pantić, čiji su članovi ubijeni u pomenutom masakru.

ŽENSKA SOLIDARNOST ZA KAZNJIVOST RATNIH ZLOČINA:

Akcije ženske solidarnosti – feminističke etike brige i odgovornosti, činove uzajamne podrške, razmene i saradnje u regiji u cilju izgradnje pravednog mira. Radi se prvenstveno o razmenama i podršci žrtvama zločina počinjenim u naše ime, kao i žrtvama/preživelim iz zločina nad civilima srpske nacionalnosti:

27. septembar, 20. novembar, Bela Reka/Srbija – solidarna poseta porodici Jakovljević u Beloj Reci u znak najdubljeg saosećanja i solidarnost sa njihovom hrabrom borbom za istinu i pravdu; porodicu Jakovljević posetile su aktivistkinje ŽUC-a iz Beograda.

23. septembar i 22. decembar, Đulići, Bosna i Hercegovina – aktivistkinje Žena u crnom i svedokinje na Ženskom sudu iz Istočne Bosne (iz sela Đulići i Klisa), u okviru posete uzajamne podrške održale su i radni sastanak o zajedničkim budućim aktivnostima.

(Aktivistkinje ŽUC-a su se susrele sa ženama i porodicama žrtava nakon obeležavanja godišnjice zločina, o čemu je bilo reči u prethodnim rubrikama ovog izveštaja,)

Ostale aktivnosti u vezi sa suočavanjem s prošlošću - tranzicionom pravdom - tribine, debate, radionice, promocije knjiga:

Suočavanje s prošlošću - zajedničko promišljanje – u organizaciji ŽUC-a i srodnih organizacija civilnog društva:

U ovom periodu su organizovane brojne debate od kojih izdvajamo:

15. septembar, Beograd - „*Politizirana sjećanja: borba za teritorij kolektivnog pamćenja*“ – u organizaciji TPO fondacija iz Sarajeva, održana su na Filozofskom fakultetu u Beogradu sledeća predavanja:

Staša Zajović, ŽUC, „Suočavanju s prošlošću – feministički pristup“

Dubravka Stojanović, istoričarka, „Nastava istorije kao predvojnička obuka. Ima li izlaza?“

Sonja Biserko, Helsinški odbor za ljudska prava u Srbiji „Raspad Jugoslavije u kontekstu međunarodnih odnosa“.

Na interaktivnim predavanjima učestvovalo je oko dvadesetak studenata/kinja iz regije (BiH, Srbija, Hrvatska).

18. novembar, Beograd – diskusija u prostorijama ŽUC-a o tranzicionom pravdi, problemima, o umećničkom osmišljavanju akcija ŽUC-a u vezi sa suočavanjem s prošlošću, debati su uglavnom prisustvovalo dvadesetak mladih aktivisti/kinje iz Beograda, kao i aktivista sa Kosova; razgovor je a nakon ulične akcije povodom 25 godišnjice zločina u Vukovaru.

20. novembar, Beograd – „*Feministički pristup pravdi – iskustvo Žena u crnom*“, predavanje je održala Staša Zajović u prostorijama Civil Rights Defenders; ovom predavanju prisustvovalo je desetak osoba, studenata Pravnog fakulteta i Fakulteta političkih nauka iz Beograda. Prikazani su video materijali o iskustvima ŽUC-a, doku-film 'Ženski sud-feministički pristup pravdi'.

21. novembar, Niš - „*Feministički pristup pravdi – iskustvo Žena u crnom*“, predavanje koje je održala Staša Zajović, u prostorijama Odbora za ljudska prava iz Niša;

učestvovalo je 12 osoba, studenata/kinja društvenih nauka. Oba predavanja su imala karakter upoznavanja akademske javnosti sa feminističkim pristupom pravdi. Prikazani su video materijali o iskustvima ŽUC-a, doku-film 'Ženski sud-feministički pristup pravdi'.

10. decembar, Beograd – *Šta za mlade znači suočavanje s prošlošću?*

Razgovor o aktivnostima u vezi sa suočavanjem s prošlošću, kao i o drugim aktivnostima ŽUC-a; susret je održan u prostorijama Žena u crnom a učestvovalo oko desetak mladih iz više gradova Srbije (Požarevac, Šabac, Niš, Beograd, Zrenjanin). Razgovor su moderirali Miloš Urošević, Stefan Milosavljević i Staša Zajović (ŽUC).

13. decembar, Novi Sad - Konferencija „*Razbijanje istorije*“ u organizaciji *Inicijative mladih za ljudska prava*; neposredan povod ove konferencije je bilo razbijanje izložbe autora Srđana Veljovića „*Vukovar-ubijanje jednog grada*“ povodom 25 godišnjice zločina u Vukovaru a u organizaciji ŽUC-a, MMC. Tokom debate bilo je reči o koncepcijama suočavanju s prošlošću među mladima - posledicama rata na njihovu svakodnevnicu i socio-ekonomski, politički položaj. U ime ŽUC-a govorio je aktivista Stefan Milosavljević.

16. decembar, Banja Vrujci (70 km od Beograda): *Dali sudovi i suđenja na međunarodnom i nacionalnom nivou zadovoljavaju pravdu?* U ovoj debati razgovaralo se o dostignućima, ograničenjima, protivrečnostima međunarodnih institucija pravde (Međunarodni sud za bivšu Jugoslaviju/Haški tribunal; suđenjima i sudovima na nacionalnom nivou u zemljama bivše Jugoslavije (nekažnjivost, žrtvovanje pravde...?); ulozi civilnog društva u zadovoljavanju pravde – kreiranju alternativnih modela pravde...

Predavanje je održao Nemanja Stjepanović, Fond za humanitarno pravo, Beograd a na regionalnom sastanku svedokinja na Ženskom sudu, na kojem je učestvovalo **37** osoba iz zemalja bivše Jugoslavije (BiH, Crna Gora, Hrvatska, Makedonija, Slovenija, Srbija).

16. decembar, Banja Vrujci „*Uporedni pregled zakonodavstva u vezi sa ratnim zločinom silovanja – po državama bivše Jugoslavije*“ panel diskusija u kojoj su učestvovale Milica Kostić, Beograd, Jadranka Miličević i Lejla Mamut iz Sarajeva,

Mira Vilušić iz Tuzle. Diskusija je održana u okviru regionalnog sastanka svedokinja na Ženskom sudu, na kojem je učestvovalo **37** osoba iz zemalja bivše Jugoslavije (BiH, Crna Gora, Hrvatska, Makedonija, Slovenija, Srbija).

UMETNIČKI ANGAŽMAN U SUOČAVANJU S PROŠLOŠĆU/TRANZICIONOJ PRAVDI

U ovom periodu nastavljena je praksa zajedničkog rada i saradnje umetničkih kolektiva, profesionalnih pozorišta, umetnica/ka angažovanih na umetničkom oblikovanju otpora ratu, ratnim zločinima, represiji, kršenju ljudskih prava. Pored već navedenih umetničko-aktivističkih inicijativa, pre svega u rubrici »Ulične akcije«, u ovom periodu organizovano je više radnih sastanaka u vezi sa osmišljavanjem i realizacijom aktivističko-umetničkih akcija sa umetničkim kolektivima: Multimedijalni centar Led art/Art klinika, Škart i Dah teatar o zajedničkim aktivnostima u navedenom periodu, a radni sastanci su održani u Beogradu i Novom Sadu. U ovom periodu aktivnosti su bile fokusirane na osmišljavanje i realizaciju umetničko-aktivističkih akcija u vezi sa:

- Izradom finalne verzijom dokumentarnog filma o Ženskom sudu – feministički pristup pravdi
- 25 godišnjicom Žena u crnom, Beograd (izložba, performansi, ulične akcije)
- 25 godina od zločina u Vukovaru (izložba, ulične akcije...)

(Detaljnije o ovim akcijama možete naći informacije u raznim rubrikama ovog izveštaja)

VIDEO AKTIVIZAM: TRANZICIONA PRAVDA - FEMINISTIČKI PRISTUP

U cilju poboljšanja vidljivosti efekata različitih modela tranzicione pravde, posebno onog sa feminističkog stanovišta, koji promovišu Žene u crnom (ŽUC), tokom 2010. godine stvorena je grupa video aktivistkinja i aktivista, koja se osposobila za snimanje, montažu, digitalizaciju i postavljanje na internet video i audio materijala koji je prikupljen tokom redovnih aktivnosti ŽUC, da bi on, u formi kratkih filmova, postao dostupan široj javnosti. Grupu za video aktivizam ŽUC-a koordinira Marija Vidić, u saradnji sa Marijom Arandelović, Zinaidom Marjanović i druge/i aktivistkinje i aktivisti ŽUC-a. U ovom izveštajnom periodu grupa je realizovala sledeće video materijale:

U ovom izveštajnom periodu grupa je realizovala sledeće video materijale:

- **Uvek neposlušne** (2.59 min.) – video prikaz aktivnosti ŽUC-a, u slikama i rečima...
- **“Zaustavimo rat, a ne izbeglice”** (4.5 min.) – doku-film o uličnoj akciji ŽUC-a u Beogradu (21. septembra – Međunarodni dan mira).
- **“Neda Božinović Kontinuitet borbe za mir i ženska prava”** (17.15 min.) - dokumentarni film o Nedi Božinović (1917.- 2001.), jednoj od osnivačica Žena u crnom.

- **“Neda Božinović - od partizanke do antimilitaristkinje”** (15.45 min.) – dokumentarni film, razgovori sa Nedom B. o njenom učešću u Drugom svetskom ratu, uzrocima raspada SFR Jugoslavije, itd.

U ovom periodu su, za potrebe raznih obrazovnih programa, prevedeni i titlovani sledeći dokumentarni filmovi:

Marinaleda se ne predaje/Marinaleda no se rinde (31 min) – dokumentarni film govori o borbi za socijalnu pravdu i solidarnost meštana/ki Marinalede, o učincima borbe ove zajednice. Marinaleda se nalazi u Andaluziji, na jugu Španije i postala je simbol pravedne društvene zajednice, po čemu je čuvena u celom svetu.

Gorka jagoda/La fresa amarga (30 min.) - dokumentarni film autora Mariano Agudo.

Film svedoči o brutalnoj eksploataciji imigranata/kinja na plantažama na jugu Španije, njihovoj borbi za radna prava, uz podršku društvenih pokreta u Španiji.

Žene pokreću promenu (Women make change – Score Card Rwanda) – film u režiji Alistaira Watersona u trajanju od 24:59 minuta; govori o iskustvu Felisita Niyitegeka, osnivačice i direktorke organizacije ženskih sportova AKWOS, iz Kigaliju u Ruandi. U Film govori o osnaživanju žena kroz fudbal, u periodu posle genocida (1994.) u kojem su žene bile najveće žrtve, posebno seksualnih zločina.

Ženski sud – feministički pristup pravdi (52 min.) - dokumentarni film u režiji Filipa Markovinovića, produkciji Žena u crnom (2016.) o Ženskom sudu/ŽS održanom u Sarajevu (7.-10. maja 2015.). Ovaj film je preveden na sledeće jezike:

- **Women’s Court – feminist approach** – engleski jezik
- **Gjykata e Grave – një qasje feministe në drejtësi** – albanski jezik
- **Tribunal de mujeres – enfoque feminista** – španski jezik

ŽENSKI SUD FEMINISTIČKI PRISTUP PRAVDI

Donosimo kratak izveštaj o aktivnostima Žena u crnom u vezi sa organizovanjem Ženskog suda-feministički pristup pravdi u ovom periodu. Ukoliko vas zanimaju opširnije informacije, možete ih naći na našem web-sajtu www.zeneucrnom.org i www.zenskisud.org ili nam se obratite putem mail: zeneucrnombegrad@gmail.com

Prvi Ženski sud na teritoriji Evrope, održan je u Sarajevu, od 07. do 10. maja 2015. godine, u organizaciji 10 ženskih grupa sa prostora bivše Jugoslavije (Pokret Majke enklava Srebrenica i Žepa, Fondacija Cure, Sarajevo, Bosna i Hercegovina, Centar za žene žrtve rata, Centar za ženske studije, Zagreb, Hrvatska, Centar za žensko i mirovno obrazovanje Anima, Kotor, Crna Gora, Savet za rodnu ravnopravnost, Skopje, Makedonija, Ženski lobi, Ljubljana, Slovenija, Centar za ženske studije i Žene u crnom, Beograd, Srbija). Ženskom sudu je

prisustvovalo više od **500** osoba iz svih zemalja bivše Jugoslavije, ali i iz: Argentine, Alžira, Palestine, Izraela, SAD, Španije, Italije, Švedske, Austrije, Belgije, Velike Britanije, itd.

Žene u crnom su tokom svih pet godina bile nositeljke programskih aktivnosti Ženskog suda.

Završni događaj u Sarajevu nije kraj procesa, već naprotiv, podsticaj da se iz feminističke perspektive nastavi sa kreiranjem novih modela pravde. To je obaveza pre svega prema svedokinjama, ali i izraz naše odgovornosti prema ogromnom teretu nedavne prošlosti.

U nastavku procesa Ženskog suda, *Žene u crnom*, Beograd koordiniraju programske i druge aktivnosti, uz podršku organizacija: Anima, Kotor (Crna Gora), Centar za žene žrtve rata, Zagreb (Hrvatska), Fondacija 'Cure', Sarajevo, neke članice bivšeg Organizacionog odbora Ženskog suda (OOŽS) koji je delovao do događaja u Sarajevu učestvuju sporadično (Savet za ravnopravnost polova, Skopje, Makedonija), dok su se ostale članice OOŽS podržavaju aktivnosti bez aktivnog učešća.

U ovom izveštajnom periodu navedimo aktivnosti *Žena u crnom* kao i drugih organizacija koje učestvuju u nastavku procesa ŽS:

I Feministička etika brige - podrška svedokinjama

Regionalni susreti svedokinja – susret je deo nastavka procesa Ženskog suda - procesa feminističke etike brige i odgovornosti, a nakon završnog događaja u Sarajevu (7-10. maj). U ovom periodu održani su sledeći regionalni susreti:

Vrnjačka banja, 8. i 9. septembar 2016. - učestvovalo je 18 žena i to svedokinja iz Crne Gore, Kosova, Makedonije i Srbije. Ceo susret se odvijao u vidu radionica, a bio je posvećen psihološkoj podršci svedokinjama; celokupan susret je koordinirala je Ljupka Kovačević.

Banja Vrujci, 16, 17. i 18. decembar - na regionalnom susretu svedokinja na Ženskom sudu, održanom u Banja Vrujci (70 km od Beograda) 16, 17. i 18. decembra 2016. učestvovalo je **37** osoba. Susret su organizovale *Žene u crnom* iz Beograda u saradnji sa: Anima, Kotor, Fondacija CURE iz Sarajeva i Centar za žene žrtve rata, Zagreb.

Na ovom susretu učestvovala su sledeće svedokinje na ŽS:

Bosna i Hercegovina: Kadefa Rizvanović, Zumra Šehomerović, Nura Mustafić, Suvada Selimović, Šaha Hrustić, Šehida Abdurahmanović

Crna Gora: Anka Vukićević, Maja Jovović, Zagorka Matović, Roksanda Peković, Sabina Talović

Hrvatska: Milica Miladinović, Marica Šeatović

Makedonija: Marijonka Atanasovska

Srbija: Nadežda Kostić, Mirjana Mijailović, Vesna Đorđević, Marija Kovačev

Slovenija: Mirjana Učakar

Organizatorke terapeutkinje ŽS: Ljupka Kovačević, Nela Pamuković, Jadranka Miličević, Staša Zajović, Mira Vilušić, Marijana Senjak

Aktivistkinje, saradnice ŽS: Snežana Obrenović (ŽUC, Kraljevo), Rada Žarković (ŽUC, Sarajevo), Refija Hadibulić (Bajranovići/Srebrenica...

Međunarodne prijateljice i prijatelji: Lejla Mamut (UN Women, Sarajevo), Amrita Kapur (International Center for Transitional Justice, Njujork), kao i dve osobe iz Latinske Amerike.

Održane su sledeće debate/panel diskusije:

Da li sudovi i suđenja na međunarodnom i nacionalnom nivou zadovoljavaju pravdu?

U ovoj debati razgovaralo se o dostignućima, ograničenjima, protivrečnostima međunarodnih institucija pravde (Međunarodni sud za bivšu Jugoslaviju/Haški tribunal; suđenjima i sudovima na nacionalnom nivou u zemljama bivše Jugoslavije (nekažnjivost, žrtvovanje pravde...?); ulozi civilnog društva u zadovoljavanju pravde – kreiranju alternativnih modela pravde...

Predavanje je održao Nemanja Stjepanović, Fond za humanitarno pravo, Beograd

Uporedni pregled zakonodavstva u vezi sa ratnim zločinom silovanja – po državama bivše Jugoslavije

U ovoj panel diskusiji učestvovala su: Milica Kostić, Beograd, Jadranka Miličević i Lejla Mamut iz Sarajeva, Mira Vilušić iz Tuzle i sve učesnice su izrazile izvesna dostignuća u ovoj oblasti (materijalne reparacije u BiH koje, nažalost, obuhvataju mali broj žena-žrtava ovog zločina).

Međutim, neophodno je podsticati aktivnu politiku podrške žrtvama seksualnih zločina: simboličke a ne samo materijalne reparacije, osnaživanje preživelih, razvojni programi (obrazovanje, zdravstvena zaštita, stambeno zbrinjavanje...).

Naglašeno je da je najgora situacija u Srbiji jer Zakon o civilnim žrtvama rata ne priznaje ratni zločin silovanja, uprkos upornim zalaganjima Fonda za humanitarno pravo i srodnih organizacije.

Zloupotreba religije u političke svrhe, klerikalizacija cele regije i uticaj na ženska prava – uz projekciju dokumentarnih filmova o otporu žena u raznim područjima. Učestvovala su: *Nela Pamuković, Zagreb, Staša Zajović, Beograd, Lejla Mamut i Jadranka Miličević, Sarajevo*. Prikazani su i kraći dokumentarni filmovi o feminističkom otporu zloupotrebi religije.

Tokom susreta feministički tim terapeutkinja održao je više grupnih radionica, kao i brojne individualne razgovore (feministička etika brige i odgovornosti). Na ovom susretu je Amrita Kapur (International Center for Transitional Justice, Njujork) imala individualne intervjue sa organizatorkama ŽS, kao i seriju grupnih intervjua/radionica sa svedokinjama na ŽS i to o procesu organizovanja ŽS, nastavku procesa ŽS, itd. a tekst ekspertize Amrite Kapur će biti objavljen u publikaciji Ženska knjiga svedočenja.

Na ovom susretu napravljen je precizan plan aktivnosti ŽS do maja 2017. kada je zakazan sledeći regionalni susret Ženskog suda.

II Promocije Ženskog suda – feministički pristup pravdi

U ovom izveštajnom periodu održane su sledeće promocije/javne prezentacije ŽS, koje se sastoje od sledećih segmenata:

- *Šta je Ženski sud? Šta je feministički pristup pravdi? Istorijat i proces organizovanja Ženskog suda* – o čemu uglavnom govore organizatorke ŽS
- *Ženski sud – feministički pristup pravdi (52 minuta)* – projekcija dokumentarnog filma
- *Svedokinje govore o svom iskustvu svedočenja na Ženskom sudu u Sarajevu* (Šta je za mene značilo svedočenje na ŽS?, kao i učešće u nastavku procesa ŽS)
- *Razgovor sa publikom* (Učinci Ženskog suda, nastavak procesa ŽS, problemi sa kojim se najviše suočavaju u svom okruženju – predlozi, sugestije za održanje 'mini' ŽS po specifičnim pitanjima, itd.).

Održano je osam (8) javnih prezentacija, u pet (5) država bivše Jugoslavije a na ovim događajima učestvovalo je **330** osoba:

Beograd/Srbija, 7. oktobar 2016. – održana je promocija dokumentarnog filma „Ženski sud – feministički pristup pravdi“ na kojoj je učestvovalo oko **30** svedokinja iz svih zemalja bivše Jugoslavije, organizatorke i saradnice ŽS. Ovom događaju prisustvovalo je oko stopedeset (**150**) osoba iz svih zemalja bivše Jugoslavije, kao i desetak evropskih zemalja.

Ljubljana/Slovenija, 16. oktobar - održana je u Socijalnom centru "Rog", učestvovala su svedokinje iz Hrvatske (Milica Miladinović, Marica Šeatović i i Jovanka Carević) Slovenije (Mirjana Učakar), organizatorke ŽS (Nela Pamuković, Marijana Senjak, Staša Zajović), aktivistkinje, građanstvo. Ovom događaju prisustvovalo je oko pedeset **50** osoba.

Pljevlja/Crna Gora, 22. oktobar - promocija filma o ŽS održana je u NVO „Bonafide“, učestvovala su svedokinje iz Crne Gore (Sabina Talović) i Srbije (Binasa Džigal), organizatorke i aktivistkinje ŽS (Staša Zajović i Violeta Đikanović); prisustvovalo je oko trideset (**30**) osoba – aktivistkinja i aktivista Bonafide, aktivistkinja srodnih organizacija iz grada, kao i iz Priboja, Prijepolja, Bijelog Polja, Beograda...

Prizren/Kosovo, 5. novembar – učestvovala su svedokinje sa Kosova (Nurije Tolaj), iz Srbije (Lidija Radičević, Nadežda Kostić), kao i organizatorke i aktivistkinje na ŽS iz Srbije i sa Kosova, a prisustvovalo je **18** žena.

Beograd, 20. novembar - u prostorijama Civil Rights Defenders na temu 'Feministički pristup pravdi – iskustvo Žena u crnom', ovom predavanju učestvovalo je desetak osoba (**10**), studenata/kinja Pravnog fakulteta i Fakulteta političkih nauka iz Beograda; na ovoj promociji interaktivno predavanje je održala Staša Zajović.

Niš/Srbija, 21. novembar – u prostorijama Odbora za ljudska prava u Nišu, učestvovalo je **12** osoba, studenata društvenih nauka; tema 'Feministički pristup pravdi – iskustvo Žena u crnom', a oba predavanja su imala karakter upoznavanja sa feminističkim pristupom pravdi. Prikazani su video materijali o iskustvima ŽUC-a, doku-film 'Ženski sud-feministički pristup pravdi'.

Osijek/Hrvatska, 8. decembar – održana je u Gradskoj i sveučilišnoj knjižnici, a u okviru kampanje '16 dana aktivizma protiv nasilja nad ženama' u organizaciji ženske udruge 'Izvor' Tenja, uz podršku Centra

za žene žrtve rata iz Zagreba i Žena u crnom iz Beograda. Na ovoj promociji učestvovala su svedokinje iz Hrvatske (Jelena Baketa, Milica Miladinović, Jovanka Carević i Marica Šeatović), iz Srbije (Marija Kovačev), organizatorke ŽS (Nela Pamuković, Nikolina Zec, Staša Zajović), članica Međunarodnog sudskog veća (Vesna Teršelič), a promociji je prisustvovalo oko četrdesetak (40) žena, uglavnom aktivistkinja lokalnih organizacija civilnog društva.

Đulići (Bosna i Hercegovina), 22. decembar - u organizaciji udruženja građanki 'Anima' iz Đulića i Žena u crnom Beograd; promocija je održana je u kući Suvade Selimović. Učestvovalo je 21 žena iz okolnih mesta: Đulići, Klisa, Šetići, Tojšići, Potočare, Bajramovići kod Srebrenice, Pljevalja (Crna Gora), Leskovca i Beograda. Govorile su svedokinje iz BiH (Suvada Selimović, Šaha Hrustić, Nura Mustafić, Šehida Abdurahmanović), iz Hrvatske (Milica Miladinović) i Crne Gore (Sabina Talović), kao i organizatorke i aktivistkinje ŽS (Dunja Hadžiomerspahić, Milka Rosić, Staša Zajović i Violeta Đikanović). Na ovom susretu bilo je reči o ograničenjima institucionalne pravde, ali i o drugim pitanjima u vezi sa ženama i moći, političkom participacijom žena, itd.

Neka iskustva sa javnih prezentacija/promocija - svedokinje, kao i žene (manjim delom su bili muškarci) koje su prisustvovala javnim prezentacijama, smatraju da i dalje preovladavaju nacionalizam, militarizam, nebezbednost, posebno za manjine, pre svega etničke ali manjine na osnovu rase, ideološke, seksualne pripadnosti), i dalje preovladava strah od javnog iznošenja svedočenja o 90-im i to je posebno izraženo kod pripadnica etničkih manjina i to u svim državama bivše Jugoslavije. Pored upoznavanja građanstva sa idejom i iskustvima WoC, jedan od ciljeva je i stvaranje prostora za organizovanje 'mini' ženskih sudova po specifičnim problemima sa kojima se suočavaju žene. Među predlozima za 'mini' ŽS a o kojima su najčešće izneti tokom ovih događaja su: nasilje/diskriminacija na etničkoj osnovi, uključujući i progon, kao i pitanja vezana za kršenje radnih prava žena, militarizacija na nivou društva i države... Možemo zaključiti da se radi o višestrukom/višeslojnom nasilju, da su razni vidovi nasilja međusobno isprepleteni (etničko/klasno/rodno/militarističko nasilje).

III Zajednički radni konsultativni sastanci

U ovom periodu održavani su operativni radni sastanci organizacija, ekspertkinja, aktivistkinja koje učestvuju u nastavku procesa ŽS: na regionalnom sastanku u Banji Koviljači (krajem maja) na kojem su učestvovala organizacije koje aktivno učestvuju u nastavku procesa ŽS, kao i drugi brojni bilateralni radni sastanci.

IV Radni sastanci Žena u crnom

Kao nositeljke programskih aktivnosti u nastavku procesa ŽS, održavale su radne sastanke (izveštajne aktivnosti, priprema publikacija, dokumentacije i arhive ŽS, priprema regionalnih susreta svedokinja, priprema Ženske knjige svedočenja, koordinacija radne grupe za izradu dokumentarnog filma o ŽS, itd.

V Video aktivizam

Video aktivizam koji podrazumeva realizaciju video materijala u vezi sa feminističkim pristupom pravdi; obuhvata i prevod i titlovanje dokumentarnih filmova o iskustvima nenasilnih pokreta protiv nekažnjivosti

zločina, neoliberalne ekonomske globalizacije, itd. U ovom izveštajnom periodu urađeni su sledeći video materijali:

Izrada finalne verzije dokumentarnog filma Ženski sud – feministički pristup pravdi; u ovom izveštajnom periodu film je preveden i titlovan na albanskom, engleskom i španskom jeziku.

VI Ženska knjiga svedočenja

Rad na knjizi u koordinaciji Žena u crnom obuhvata sledeće segmente:

- *Redakcija svedočenja:* svedočenja za koje su svedokinje dale saglasnost su pregledana, unete su izmene, fusnote su pregledane od strane saradnice Ženskog suda Maše Malešević, u narednom periodu sledi još jedna redakcija.
- *Dokumenti sa Ženskog suda:* odluke i preporuke Međunarodnog sudskog veća su redigovane.
- *Tekstovi saradnica ŽS:* pregledani, prevod na engleski.
- *Ostali elementi:* analiza nastavka procesa je u toku rada, itd.

VII Učešće svedokinja i organizatorki ŽS u aktivnostima Žena u crnom

(ulične akcije, posećivanje mesta zločina, obrazovni programi...)

1. Posećivanje mesta zločina

- *22. oktobar, Sjeverin/Srbija* – zajedničko učešće aktivistkinja Mreže ŽUC-a i svedokinja iz Srbije (Binasa Džigal) na komemoraciji/dženazi;
- *19. novembar, Vukovar/Hrvatska* – učešće svedokinja iz BiH (Suvada Selimović, Šaha Hrustić i Šehida Abdurahmanović), iz Hrvatske (Jelena Baketa) zajedno sa aktivistkinjama Mreže ŽUC-a na komemoraciji povodom 25 godišnjice zločina u Vukovaru;
- *20. decembar, Vranić kod Beograda* – učešće svedokinje iz Hrvatske (Milica Miladinović) sa aktivistkinjama ŽUC Beograd na pomenu podovom 73 godišnjice četničkih zločina nad civilima srpske nacionalnosti.

(Više detalja o pomenutim komemoracijama možete naći u prethodnim rubrikama ovog izveštaja)

2. Ženski mirovni susreti (o kojima će biti više reči u nastavku ovog izveštaja)

- *Prizren/Kosovo, 3, 4. i 5. novembar* – učestvovala svedokinje iz Srbije (Nadežda Kostić i Lidija Radičević), sa Kosova (Nurije Tolaj).

3. Žene zajedno grade mir – program se realizuje uz podršku ŽUC-a

- *Đulići, 23. septembra i 22. i 23. decembra* - (Suvada Selimović, Šaha Hrustić, Reiha Avdić, Šehida Abdurahmanović, Reiha Abdić iz BiH), iz Crne Gore (Sabina Talović).

4. Ulične akcije

- *Beograd, 8. oktobar* – mirovne akcije povodom 25 godina ŽUC Beograd, učestvovalo oko 30 svedokinja iz svih država bivše Jugoslavije;

- *Beograd, 9. i 10. oktobar* - akcije solidarnosti sa izbeglicama u beogradskim parkovima (Kadefa Rizvanović iz BiH)
- *Beograd, 18. novembar* – na obeležavanju 25 godina od zločina u Vukovaru učestvovala svedokinje iz BiH (Suvada Selimović, Šaha Hrustić i Šehida Abdurahmanović), iz Srbije (Nadežda Kostić).

(O navedenim akcijama možete naći detaljnije u rubrici 'Ulične akcije' ovog izveštaja).

VIII Izdavaštvo

U ovom izveštajnom periodu priredile smo *Izveštaje sa promocija Ženskog suda – 35 stranica*, kao i tromesečne izveštaje o aktivnostima ŽS na srpskom i engleskom jeziku.

Ženska mirovna politika – obrazovni programi

U ovom izveštajnom periodu održale smo sledeće obrazovne programe:

Ženski mirovni susreti posvećeni su zajedničkom promišljanju učešća žena u izgradnji mira, prepreka i izazovima u izgradnji mira, ulozi ženskog mirovnog aktivizma u postizanju pravednog mira. *Ženski mirovni susreti* čine vidljivim aktivni doprinos žena u nenasilnom rešavanju sukoba, iskustva međunarodnog ženskog mirovnog pokreta, podstiču jačanje mreža ženske solidarnosti, mirovne saveze i koalicija protiv rata, seksizma, nacionalizma, militarizma, svih vidova patrijarhalne diskriminacije...

Ženski mirovni susreti – obrazovni program traje od marta do decembra 2016. godine i biće održani u tri regije u Srbiji, kao i u dve regije na Kosovu. Svaki od susreta traje tri dana.

U ovom izveštajnom periodu održan je peti/poslednji susret u okviru ovog obrazovnog programa i to u:

4, 5. i 6. novembar, Prizren/Kosovo – Ovom događaju je prisustovalo 18 žena i to iz sledećih mesta: *Kosovo* (Đakovica, Kosovska Mitrovica, Priština, Gračanica, Dečani, Ponoselec, Babaj Bokes), iz *Srbije* (Kraljevo, Kruševac, Beograd).

Program drugog susreta na Kosovu osmišljen je zajedno sa učesnicama prethodnog susreta na Kosovu (jun 2016.) i sastojao se od razgovora, radionica, projekcije doku filmova o sledećim pitanjima: rodni identiteti, multikulturalizam/interetnički odnosi, interkulturalna solidarnost, rodna dimenzija tranzicione pravde – feministički pristup pravdi, iskustva ženskog međunarodnog mirovnog pokreta, itd.

Ženski mirovni aktivizam – obrazovni program u okviru projekta 'Žene zajedno jačaju samopouzdanje i grade mir' udruženja građanki "Anima" iz Đulića kod Zvornika, Bosna I Hercegovina.

U ovom izveštajnom periodu realizovane su sledeće aktivnosti:

Đulići, 23. septembar – treći ciklus celodnevnih radionica, u kojima je učestvovalo **21** žena iz sledećih mesta: Đulići, Šetići, Klisa, Tojšići, Tuzla, Zvornik, Beograd. Logistikom su se bavile Suvada Selimović i Šaha Hrustić, aktivistkinje 'Anime'. Radionice su moderirale aktivistkinje Žena u crnom iz Beograda: Slavica Stojanović, Staša Zajović i Violeta Đikanović.

Program se sastojao iz sledećih radionica:

- **Idealan dan – Ja i moje potrebe** (zajedničko promišljanje o rodnim ulogama i podizanje svesti o vlastitim potrebama);
- **Ja i moji identiteti** – za većinu učesnica najvažniji je rodni identitet majka, skoro sve su istakle ženski aktivizam kao značajnu komponentu svog života, dok su etnički i verski identiteti za većinu žena manje značajni, itd.

Projekcije igranih i dokumentarnih filmova:

Dan kada sam postala žena (The Day I became a Women) u trajanju od 74 minuta, u režiji Marziyeh Meshkini; iranski film sastavljen od tri priče o patrijarhalnim zabranama nametnutim ženama u ime običajnog prava i religije. Film svedoči o borbi i žudnji žena za slobodom...

U razgovoru nakon projekcije žene su kazale da je film pokazuje 'nepravdu prema ženama, zabrane i prepeke' i da se 'zato mi borimo'.

Takođe su prikazani doku-filmovi ŽUC-a – o feminističkim, antifašističkim uličnim akcijama.

Ženska biblioteka Đulići – ŽUC je pokrenuo osnivanje ove biblioteka, doneo mnoštvo knjiga, uglavnom autorki, žene su preuzele knjige i dogovoreno je da se pri svakom susretu organizuju ženski čitalački kružoci. Na sastanku su takođe dogovorene zajedničke aktivnosti.

MREŽE, KOALICIJE UZAJAMNA PODRŠKA I SOLIDARNOST

Žene u crnom su pokretačice ili aktivne učesnice brojnih regionalnih mreža, koalicija i saveza, aktivne učesnice u aktivnostima srodnih organizacija radi jačanja uzajamne podrške, solidarnosti, civilnog društva i demokratije u Srbiji i u celoj regiji.

Organizovane su brojne aktivnosti, od kojih izdvajamo:

Uvek neposlušne – i dalje na ulicama

Povodom 25 godina od osnivanja Žene u crnom su organizovale u Beogradu čitav niz aktivnosti, od 7. do 10. oktobra 2016. godine.

7. oktobar

Uvek neposlušne – na istom zadatku – otvaranje izložbe Žena u crnom, Beograd i Multimedijalnog centra Led art/Art Klinika u Centru za kulturnu dekontaminaciju/CZKD

Lično/političko/internacionalističko - scenska akcija u kojoj su pored Dah teatra, učestvovala i aktivistkinje mreže Žena u crnom iz raznih evropskih zemalja; ovom prilikom prikazana je istorija ŽUC Beograd, kroz isprepletenost ličnih priča i političkih činjenica i to na desetak jezika.

Ženski sud: feministički pristup pravdi (52 min.) u režiji Filipa Markovinovića, u produkciji ŽUC-a (2016.) o Ženskom sudu/ŽS održanom u Sarajevu (7.-10. maja 2015.); nakon projekcije sledi razgovor u kojem učestvuju svedokinje na ŽS, članice Međunarodnog sudskog veća, saradnice ŽS, organizatorke, aktivistkinje...

Ovom događaju prisustvovalo je oko **150** osoba.

8. oktobar

Neda Božinović – kontinuitet borbe za mir i ženska prava (17 min.)- projekcija dokumentarnog filma o Nedi Božinović (1917.-2001.) jednoj od osnivačica ŽUC-a. O Nedi je govorila Gordana Stojaković, književnica i feministička teoretičarka iz Novog Sada.

Istog dana održana su tri panela:

• Militarizacija Evrope: rast desničarskih snaga, progon izbeglica... – odgovori ženskog mirovnog aktivizma i društvenih pokreta iz regije i Evrope

Učestvovala su:

- *Sissy Vovou/Sisi Vovu*, feminističko-antimilitaristička aktivistkinja, Atina/Grčka
- *Ana Dević*, sociološkinja, Imre Kertez Koledž, Fredrih-Šiler Univerzitet/Jena
- *Anna Valente/Ana Valente*, Žene u crnom, Torino/Italija
- *Konča Martin Sančez*, Žene u crnom, Madrid/Španija
- *Elena Vilenskaja*, Sankt Petersburg, Kuća mira i nenasilja
- *Yana Zakorko*, Ukrajina, volonterka ŽUC-a
- *Jadranka Miličević*, Fondacija CURE, Sarajevo, aktivistkinja Mreže ŽUC-a

• Drugačija Evropa je moguća – Iskustvo Podemos-a: I na ulici i u parlamentu... Razgovor sa Mari Carmen Garcia Bueno/Mari Karmen Garsija Bueno, poslanicom Podemos-a i sindikalnom liderkom.

• Quo vadis Evropo? – o izbegličkoj tragediji i odgovorima društvenih pokreta

Učestvovali/e su:

- *Zoran Solomun*, režiser i društveni aktivista Berlin/Nemačka
- *Mikloš Biro*, profesor kliničke psihologije/ Univerzitet u Novom Sadu
- *Ivana Radović*, Astra, Beograd
- *Jelena Hrnjak*, Atina, Beograd
- *Jolanda Ruiler*, Žene u crnom, Santander
- *Jone Gerini*, Žene u crnom, Ravena
- No borders aktivistkinje i aktivisti

(Integralni izveštaj sa panela možete naći na sajtu ŽUC-a)

Tog dana održane su dve ulične akcije:

- **Nećemo tvrđavu Evropu-hoćemo otvorene granice - izbeglice su dobrodošle!**
- **Sećanje na otpor** – povodom 25 godišnjice antiratne akcije paljenja sveća ispred Predsedništva Republike Srbije (u Pionirskom parku)

(O ovim akcijama možete naći više informacija u ovom izveštaju 'Ulične akcije')

9. oktobar

Akcije solidarnosti sa ratnim izbeglicama sa Bliskog i Srednjeg istoka – dve posete beogradskim parkovima, a učestvovalo je oko tridesetak aktivistkinja Mreže ŽUC-a iz Italije, Španije, Ukrajine, Holandije, Nemačke, Rusije, Hrvatske, Makedonije, Crne Gore, Srbije...Aktivistkinje su razgovarale sa izbeglicama, učestvovala u raspodeli humanitarne pomoći ugroženima, koji bežeći od rata traže spas u Evropi.

Radni sastanak između predstavnika inicijative Ne da (vi) mo Beograd i poslanice Podemos-a Mari Karmen Bueno

- u prostorijama ŽUC-a, u razgovoru su učestvovala i aktivistkinje Mreže Žena u crnom iz Španije, Italije, Rusije, Nemačke.

10. oktobar

Radni sastanak aktivistkinja Mreže Žena u crnom – iz Zagreba, Sarajeva, Herceg Novog, Petrovgrada, Luvena, Madrida, Santandera, Verone, Ravene, Torina i Beograda....

Na celodnevnom sastanku se razgovaralo o izbegličkoj krizi, militarizaciji Evrope i zajedničkim akcijama. Dogovoreno je da se u svim budućim zajedničkim akcijama povezuju tri stvari: rat, izbeglice i trgovina oružjem.

(Integralni izveštaj možete naći na sajtu ŽUC-a)

Sastanak Mreže Žena u crnom – Vrnjačka Banja, 10, 11. i 12. septembar

Na sastanku je bilo prisutno **57** osoba iz 24 grada. Bosna i Hercegovina (2), Hrvatska (5), Makedonija (1), Crna Gora (3), Kosovo (6), Ukrajina (1) i Srbija (40)

Petak, 5 februar

“U slici i reči” - o aktivnostima Mreže Žena u crnom između dva sastanka Mreže izvestile/i su aktivisti i aktivistkinje Žena u crnom: *Miloš Urošević (Suđenja za ratne zločine)*, *Staša Zajović (Ženski sud)*, *Ljiljana Radovanović (posećivanje mesta zločina)* i *Solidarna podrška izbeglicama (Violeta Đikanović)*.

U drugom segmentu su aktivistkinje Mreže kratko **predstavile neke aktivnosti, mimo Mreže, koje su bile izuzetno važne u njihovoj sredini.**

Učestvovala su: *Sabina Talović (Plevlja)* i *Ljupka Kovačević(Kotor)*.

Sastanak je nastavljen predstavljanjem učešća aktivistkinja Mreže na nekim međunarodnim konferencijama, u okviru teme **Zajedno gradimo mreže feminizma, internacionalističke solidarnosti, pravednog mira.**

Učešće na konferenciji Filia, u Hamburgu, predstavila je *Snežana Tabački*.

Moderatorica je bila *Snežana Obrenović*.

Civilno društvo između straha, represije i borbe za opstanak – panel diskusija

Učestvovala su: *Slavica Stojanović*, Rekonstrukcija ženski fond, Beograd, *Sabina Talović*, Bona fide, Pljevlja, *Nela Pamuković*, Centar za žene žrtve rata, Zagreb, *Nikolina Zec*, Ženska grupa Izvor, Osijek, *Ljiljana Radovanović*, Žene u crnom, Beograd i *Ivana Ristić*, Žene za mir, Leskovac, a moderirala je *Mina Damnjanović*.

Uveče je prikazan dokumentarni film **“La fresa amarga (Gorka jagoda)**, španskog reditelja Mariana Agudo-a, koji se bavi temom radnika migranata i radnica migrantkinja na najvećoj plantaži jagoda na svetu, koja se nalazi se Andaluziji. Dokumentarni film je pokazao užasne uslove u kojima rade i žive i nemilosrdnu eksploataciju kojoj su izloženi, ali i njihov organizovani otpor podržan od strane tamošnjeg sindikata i Žena u crnom iz Sevilje.

Subota, 10. septembar

Građanske pobune – oslobađanje od straha, solidarnost, alternativa...

U ovoj panel diskusiji učestvovali/e su:

Vladimir Marović (Lokalni front, Kraljevo),

Marijonka Anastasovska (Šarena revolucija, Veles),

Simon Simonović (Ne da(vi)mo Beograd),

Dragan Stojković (Savez nezavisnih građana za Zemun),

Đokica Jovanović (Udruženje predsednika skupština stanara, Niš),

Anđelija Vučurević, Novi Sad (Protesti protiv smene u RTV Vojvodini) i

Nela Pamuković i *Lino Veljak* (Akademska solidarnost i Antifašistički protesti, Zagreb).

Moderirala je *Staća Zajović*.

O suočavanju sa prošlošću i aktivizmu mladih na Kosovu, govorila je Venera Čočaj iz Prištine. Ona je na video prezentaciji prikazala niz aktivnosti i realizovanih akcija Inicijative mladih za ljudska prava Kosova. Pretežan broj aktivnosti je bio posvećen suočavanju s prošlošću, zaštiti ljudi koji su žrtve ugrožavanja njihovih ljudskih prava i promociji prava, pravde i jačanja uloge mladih u društvu Kosova.

Čitalački feministički kružok, koji se sastojao iz dva dela.

U prvom delu je knjigu Kristin Delfi, **Glavni neprijatelj**, predstavio Aleksandar Puhek, aktivista iz Zagreba.

U drugom delu su o knjigama koje su pročitale, govorile: *Staća Zajović*, *Snežana Tabački* i *Slavica Stojanović*, a moderirao je *Miloš Urošević*.

„Kuda i kako dalje“ - diskusioni kružok u kojem su učestvovali/e su:

Binasa Džigal, koja je govorila o uzgoju malina kojim se bavi nakon napuštanja posla, u pribojskom FAP-u;

Suvada Selimović, iz Đulića u Bosni i Hercegovni iznela svoje iskustvo sa proizvodnjom povrća;

Šaha Hrustić je govorila o solidarnosti žena povratnica u selo Đulići;

Miodrag Kapetanović je govorio o Brexit-u, reperkusijama referenduma na Veliku Britaniju, EU.

Razgovor je moderirala *Snežana Tabački*.

U okviru **aktivističke umetnosti**, prikazani su dokumentarni filmovi Grupe za video aktivizam Žena u crnom, a nakon toga je priređena **feministička žurka**.

Poslednjeg dana sastanka **dogovorene su aktivnosti u narednom periodu, kao i evaluacija**. Učesnice/i su naglasili da im je posebno: "važno ono što su čule i naučile o građanskim pobunama, koje su autentične, dolaze sa lokalnog nivoa, šire se po Srbiji i pokazuju kako samoorganizovanje i otpor daju rezultate. Za neke je bilo izuzetno to što su u akcijama i aktivnostima lokalnih inicijativa, prepoznali duh zajedništva, neograničenu solidarnost i veoma izgrađenu političku odgovornost. Takođe su isticali i istrajnost, upornost i borbenost, koju su pokazali ljudi tokom građanskih pobuna. što ohrabruje i druge ljude da krenu dalje".

(Integralni izveštaj o sastanku Mreže možete naći na sajtu ŽUC-a)

Solidarnost je naša snaga

Akcije solidarnosti – sa pripadnicama/ima ugroženih i obespravljenih manjinskih zajednica (socijalno-klasnih, etničko-rasnih, seksualnih), građanima/nkama čija su ljudska prava (radna, obrazovna, kulturna), ugrožena.

Solidarnost sa ratnim izbeglicama u Srbiji: Žene u crnom su započele 2013. kada su organizovane solidarne akcije protiv rasističkih napada koji su kulminirali krajem 2013 godine i od tada pa do sada Žene u crnom organizuju mnoštvo aktivnosti, o čemu možete naći informacije na sajtu Žena u crnom. Aktivnosti solidarnosti su međusobno isprepletene, istovremeno uključuju više dimenzija – mirovnu, humanitarnu, umetničko-aktivističku, informativnu...

U ovom periodu organizovale smo sledeće aktivnosti:

Direktne akcije - solidarna pomoć na terenu ima više segmenata i obuhvata:

- **Posete mestima na kojima se nalaze izbeglice** – centri za azilante, parkovi kod Ekonomskog fakulteta i Autobuske stanice u Beogradu; granični prelazi, samoorganizovanim kampovima izbeglica, prihvatni centri za izbeglice, itd.
- **Mirovne akcije humanitarnog karaktera** – pružanje humanitarne pomoći - preko humanitarnih akcija podstičemo solidarnost, upoznavanje, prijateljstvo, susrete sa ratnim izbeglicama, sticanje znanja o položaju izbeglica, informacija o njihovom položaju, itd. Ove akcije se organizuju tokom posete mestima na kojima se nalaze izbeglice.

- **Umetničko-aktivističke akcije solidarnosti sa izbeglicama** - ulične mirovne akcije – protesti zbog zloupotrebe i militarizacije izbegličke tragedije, podsticanje solidarnosti građanstva sa ratnim izbeglicama. Ovaj segment aktivnosti obuhvata i estetsku dimenziju solidarnosti - štampanje letaka, izrada bedževa, transparenta na arapskom, farsiju, engleskom, srpskom jeziku).
- **Dokumentarni filmovi o akcijama solidarnosti:** Grupa za video aktivizam ŽUC-a snimila je kraće filmove o uličnim akcijama, umetničko-aktivističkim programima, o čemu je već bilo reči u ovom izveštaju ('Grupa za video aktivizam'). Takođe imamo bogatu foto dokumentaciju o akcijama solidarnosti.

Direktne akcije - solidarnu pomoć na terenu - navodimo hronološki:

21. septembar, Beograd - "Zaustavite rat, a ne izbeglice" – mirovna akcija solidarnosti sa izbeglicama u centru Beograda.

8. oktobar, Beograd - „Nećemo tvrđavu Evropu-hoćemo otvorene granice - izbeglice su dobrodošle! u glavnoj gradskoj ulici (O obe akcije možete naći više u rubrici 'Ulične akcije').

9. oktobra, Beograd - solidarna poseta ratnim izbeglicama sa Bliskog istoka u beogradskim parkovima. Oko dvadesetak aktivistkinja i aktivista iz više zemalja - Belgije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Hrvatske, Italije, Makedonije, Kosova, Slovenije, Srbije, Rusije, Ukrajine, Španije su prepodne i popodne bile u parkovima. Pored podele humanitarne pomoći aktivistkinje su se dugo razgovarale sa izbeglicama (o uslovima u kojima se nalaze izbeglice, ozbiljnim zdravstvenim problemima, a izbeglice su svedočile o beznađu i očajanju...).

26. oktobar, Beograd – *Info-park*, smešten kod autobuske stanice, koji je delio dva puta dnevno tople obroke izbeglicama u parkovima, tog dana je zatvoren od strane Grada Beograda, Dvoje aktivista ŽUC-a (Sofija i Mirko) su posetili izbeglice u napuštenim skladištima iza autobuske stanice, gde se sklonilo oko 150 izbeglica. Žive u katastrofalnim uslovima: unutrašnjost je bila potpuno oronula, mrak, budj, zadimljeno, bez vrata i prozora, a zbog hladnoće lože vatru...Izbeglice su svedočile o brutalnosti policije, pretnjama da će biti deportovani...

27. oktobar, Beograd – tog dana aktivisti/kinje ŽUC-a su boravile u poseti izbeglicama dva puta. Prepodne su bili u parkovima a popodne zajedno sa kurdskim aktivistkinjama iz Kongresa slobodnih žena (Kongreya Jinên Azad/KJA. Ovom prilikom smo najviše razgovarale sa izbeglicama o njihovom položaju. I naravno, tokom ove, kao i svake posete, aktivisti/kinje ŽUC-a su odnele skromnu humanitarnu pomoć u hrani i u odeći koju prikupe.

29. oktobar, Beograd – u prepodnevnoj poseti izbeglicama u parku kod Ekonomskog fakulteta aktivisti/kinje ŽUC-a su primetile dolazak novih izbeglica, a uveče su posetili izbeglice u napuštenim skladištima. Naime, preko dana glavni centar okupljanja izbeglica je park kod Ekonomskog fakulteta, a

uveče se izbeglice vraćaju u napuštena skladišta iza autobuske stanice, gde provode noć. Takođe je primećeno pojačano prisustvo policije oko skladišta, što dodatno pojačava krajnju ugroženost i ranjivost izbeglica.

1. novembar, Beograd - Fond za humanitarno pravo (FHP) je pomogao ŽUC-u u prikupljanju polovne odeće za izbeglice u parku. Čim je odneta odeća, izbeglice su je odmah uzele... Ovo govori o očaju i nedostatku osnovnih sredstava sa kojim se ljudi suočavaju. Inače, u parkovima ima daleko više muškaraca nego žena i dece.

19. novembra, Šid, na granici između Srbije i Hrvatske – sa izbeglicama su aktivista/kinja ŽUC-a razgovarali van kampa jer je ulazak u izbeglički kamp u Šidu ograničen na zaposlene iz Komesarijata za izbeglice, osoblje kampa, i nekoliko radnika humanitarnih organizacija. Što se tiče izbeglica, ulaz u kamp je ograničen na one koji su registrovani u policiji nakon ulaska u Srbiju, a proces registracije može vršiti samo u Beogradu, koji je udaljen oko 100 km! Ovom prilikom izbeglice su svedočile o brutalnosti hrvatske policije nakon ilegalnog prelaska granice. *“Nakon ovog fizičkog zlostavljanja, on je deportovan nazad u Srbiju, a u Šidu su mu rekli da mora da se registruje u policijskoj stanici u Beogradu. Odbili su da mu pruže medicinsku pomoć u kampu... Ovo je samo jedan od dokumentovanih slučajeva ilegalnih deportacija iz Hrvatske. I pored toga što izbeglice, kad ih uhvate, traže azil, hrvatska policija ignoriše njihov zahtev i deportuje ih u Srbiju ili Bosnu, u zavisnosti iz koje su zemlje došli”,* piše u izveštaju aktivista ŽUC-a.

28. novembar, Beograd – tog dana tri aktivistkinje i jedan aktivista ŽUC-a učestvovali su u “čišćenju skladišta” (iza autobuske i železničke stanice) zajedno sa desetak aktivista iz celog sveta, sa *Lekarima bez granica* (MSF) i *Refugee Aid Serbia* (RAS). *“Jedna grupa volontera je radila dezinfekciju ćebadi koje ljudi koriste u skladištima. Druga grupa je dezinfikovala zgrade i stvari unutar skladišta... Kada su volonteri ušli u zgrade i počeli čišćenje i skupljanje đubreta, ljudi koji su bili u tom prostoru, odmah su prišli u pomoć. U svakom od objekata bilo je između 100 - 150 ljudi, tako da je čišćenje obavljeno zahvaljujući neverovatnom timskom radu, a ni jezičke barijere nisu bile problem. Izbeglice koje su ‘zaglavljene’ u prolazu kroz Srbiju, morali su da se sklone u ove oronule i zapuštene zgrade, sa smećem nagomilanim godinama. Postoji samo jedan mali kontejner za smeće u ovoj zoni, nema struje, nema tekuće vode (osim par polomljenih cevi iz kojih ponegde curi voda), tako da su uslovi jadni i nezamislivi. Teško je preživeti jedan dan čišćenja tih objekata, a kamoli spavati i boraviti u njima mesecima. Ljudi u ovim zgradama nemaju pristup najosnovnijim resursima potrebnim za održavanje higijene...”* piše u izveštaju sa ove akcije.

18. decembar, Beograd - tog dana temperatura je bila ispod nule, a veliki broj izbeglica i dalje neadekvatno obučen za takve vremenske uslove. Nedostaje topla odeća, cipele, veliki broj izbeglica u nedostatku jakni nosi ćebad. *“Zbog hladnoće, više je zapaljenih vatri, oko kojih se izbeglice greju. Zbog količine dima u*

skladištima jedva se vidi, otežano se diše i peku oči. Izbeglice su nam se žalile na katastrofalne uslove i da im niko ne pomaže. Na naše pitanje, da li u krajnjem slučaju razmatraju opciju da odu u neki od centara za izbeglice, odlučno su odbili takvu mogućnost, jer znaju da iz centara mogu biti ilegalno deportovani u Makedoniju ili Bugarsku. Strah od ilegalne deportacije je veći od gladi i hladnoće..." piše u izveštaju aktivista ŽUC-a (Mirko M.).

(O svim navedenim akcijama solidarnosti opširne izveštaje možete naći, na srpskom i engleskom jeziku, na sajtu ŽUC-a)

Pored navedenih akcija solidarnosti, organizovale smo i sledeće:

Solidarna pomoć na terenu – akcije solidarnosti sa izbeglicama u saradnji sa drugim organizacijama.

Kontinuirana pomoć izbeglicama u centru Refugee Aid Foundation/RAF

Aktivistkinje i aktivisti Žena u crnom, uz solidarnu podršku Rekonstrukcije ženski fond su solidarno podržali u periodu novembar/decembar 2016. godine Refugee Aid Foundation. U tom periodu pružale smo kontinuiranu pomoć u centru koji se nalazi u Jug Bogdanovoj ulici u Beogradu. U ovaj centar svakodnevno dolaze maloletnici, uglavnom muškarci, najvećim delom su smešteni u prihvatnom centru u Krnjači; u centar svakodnevno dolazi oko dvadesetak (najviše 25 osoba jer RAF nema kapacitet da primi više ljudi), od 11:00 do 17:00 (ili ponekad i do 18:00).

Pomoć je organizovana na sledeći način:

1. Pomoć u nabavci namirnica za spremanje toplog obroka - svakog ponedeljka smo kupovale hranu neophodnu za nedeljne potrebe (povrće, pirinač, testeninu, sok od paradajza, ulje, sirće i začini, hleb, jaja, mlečne proizvode...). Pored hrane za kuvanje utorkom smo donosili voće i slatkiše za decu kao i polovnu garderobu skupljenu od naših aktivistkinja.

2. Pomoć za Sigurnu kuću: sakupljanje garderobu i igračke za decu i distribuirale je u Sigurnu kuću za žene i decu izbeglice koju drži NVO Atina sa kojom saradujemo kao podrška izbeglicama. Garderobu i ostalu pomoć prikupljana je među aktivistkinjama i građanstvom.

Ovu aktivnost je koordinirala Violeta Đikanović, u saradnji sa aktivistkinjama i aktivistima ŽUC-a.

Pored navedenog, solidarnost sa ratnim izbeglicama Žena u crnom izražavaju i drugim aktivnostima:

- **Pisanje i slanje izveštaja** - na srpskom i engleskom jeziku, za domaće i međunarodne mreže i institucijama sa kojima saradujemo a radi upoznavanja sa problemima izbeglica, njihovim položajem, njihovim ljudskim pravima, zloupotrebama, diskriminacijom, kako na nivou institucija tako i društva. U ovom izveštajnom periodu aktivistkinje i aktivisti Žena u crnom su priredile deset (**10**) izveštaja.

Praćenje stanja ljudskih prava izbeglica ima više segmenata:

- **beleženje slučajeva nasilja i diskriminacije nad izbeglicama** – izvor informacija su direktni kontakti sa izbeglicama, susreti i razmena informacija sa aktivistima/kinjama srodnih organizacijama i pokretima na

regionalnom i međunarodnom nivou, praćenje izveštavanja u medijima o položaju izbeglica, kontakti sa predstavnicima/ama međunarodnih institucija za ljudska prava, posebno onima za migracije i prava izbeglica;

- **beleženje zloupotreba i militarizacije izbegličke tragedije** – slučajevi represije, zloupotrebe, eksploatacije izbeglica od strane državnih i nedržavnih aktera u vidu pljačke i bogaćenja na račun izbeglica (O ovome ŽUC izveštava kako putem izveštaja, tako i u brojnim saopštenjima).
- **praćenje primene mera od strane institucija** - ispunjavanje obaveza koje je preuzela država na osnovu međunarodnih konvencija o položaju izbeglica i tražilaca azila – raskorak između faktičkog i normativnog stanja (*Opširnije o ovome u izveštajima Mirka Medenice: "Kratak pregled izbegličke krize - oktobar 2016. i "Aktuelna situacija u kojoj se nalaze izbeglice", novembar 2016.godine na srpskom i engleskom jeziku možete naći na sajtu ŽUC-a).*
- **represija nad aktivistkinjama i aktivistima** - tokom celog trajanja izbegličke krize, nezavisnim organizacijama, kritičnim u odnosu na vlast, kao što su Žene u crnom, onemogućavan je pristup mestima gde se izbeglice nalaze. Aktivistkinje i aktivisti Žena u crnom su legitimisani od strane policije, odbijni su mnogobrojni zahtevi da im se omogući ulazak u kampove, čak i da bi dostavili prikupljenu pomoć. Dobijali su pretnje od radnika Komesarijata za izbeglice, fotografisani i na druge načine šikanirani, itd. (*Opširan izveštaj o diskriminaciji možete naći na sajtu ŽUC-a: Napadi na Žene u crnom septembar-decembar 2016, Dosije br. 7).*
- **internacionalistička solidarnost** – kontakti sa međunarodnim mrežama radi razmene informacija, osmišljavanja zajedničkih akcija, organizovanje poseta mestima na kojima borave izbeglice u Srbiji, tako da smo u ovom periodu organizovale smo brojne posete, međunarodne konferencije, debate. (*O ovome možete naći opširne informacije kako u ovom izveštaju tako i na sajtu ŽUC-a).*

Diskusioni kružoci, predavanja, debate u prostorijama Žena u crnom - "Srede u ŽUC-u"

Praksa redovnih diskusionih kružoka, predavanja i zajedničke refleksije o važnim društvenim i političkim pitanjima u zemlji i svetu, nastavljena je i u ovom izveštajnom periodu, u kojem je organizovano **(12)** predavanja, debata, predstavljanja knjiga, projekcija filmova u kojima su učestvovala oko **250** osoba:

14. septembar, susret i razgovor sa Šebar Winston - feminističko-antimilitarističkom aktivistkinjom iz SAD-a. Istog dana organizovana je projekcija filma *Devojka poput mene (Priča o Gven Araho)* poljske rediteljke Anješke Holand iz 2006. godine, o životu i ubistvu transrodne osobe Gven Araho (1985-2002) u trajanju od 96 minuta.

Ovom događaju prisustvovalo je **20** osoba.

21. septembar „Od partizanke do domaćice: slike žena u jugoslovenskom filmu“

Predavanje, uz video projekcije sociološkinje Marijane Stojčić, u prisustvu **23** osobe.

12. oktobra „Gorki ukus slobode“ - projekcija dokumentarnog filma koji govori o radu i životu ubijene ruske novinarko Ane Politikovskaje (2007.). Gošća sastanka *Elena Vilenskaja*, Kuća mira i nenasilja, Sankt Petersburg, aktivistkinja Međunarodne mreže Žena u crnom, a prisustvovalo je **27** osoba.

19. oktobar „I nas se tiče: u susret izborima u SAD-u“ - razgovor u kojem su uvodničari bili: *Sonja*

Biserko, Helsinški odbor za ljudska prava u Srbiji, *Mirko Gaspari*, filozof, Lino Veljak, *filozof*, Dragan Jovanović, *filozof*. U debati su učestvovala **22** osobe.

26. oktobar, susret sa kurdskim aktivistkinjama, Kongres slobodnih žena/KJA – aktivistkinje Ayşe Gökkan, Nebile Oydaş Çetinkaya i Çavlan Erengezgin su govorile o situaciji u Kurdistanu, o represiji nad aktivistkinjama, o aktivnostima KJA, itd. U razgovoru je učestvovalo **13** osoba

2. novembar "Zvizdan" – projekcija igranog filma *Zvizdan*, u režiji Dalibora Matanića/Hrvatska. Ovoj projekciji prisustvovalo je **12** osoba.

9. novembar "Antifašističko drugarsko veče" – povodom Međunarodnog dana borbe protiv fašizma i antisemitizma. Ovom prilikom prikazana su dva dokumentarna filma o Nedi Božinović (1917.-2001.), aktivistkinji ŽUC-a: *Od partizanke do antimilitaristkinje* (15 min.) i *Kontinuitet borbe za mir i ženska prava* (17 min.). Ovom događaju prisustvovala su **33** osobe.

16. novembar, razgovor o knjizi „Rupa“ - pesnikinje i književnice iz Vukovara/Hrvatska; knjiga je svedočenje kako o ratnim stradanjima u ovom gradu, kao i o ratnoj i poratnoj mafiji. O knjizi su govorile: Snežana Tabački, Staša Zajović i Violeta Đikanović. Ovom prilikom takođe su prikazani dokumentarni filmovi o Vukovaru u produkciji grupe za videoaktivizam Žena u crnom. Prisustvovalo je **15** osoba.

23. novembar "Aktivistički otpor represivnom zakonodavstvu: O Zakonu o ograničavanju građanskih sloboda i ljudskih prava" - predavanje je održala Sofija Vrbaški, volonterka Žena u crnom iz Kanade, a prisustvovalo je **15** osoba.

7. decembar „Abolicija prostitucije – O Milici Bogdanović i Zaštitnicama djevojaka“ predavanje Miloša Uroševića u prisustvu **8** osoba o jednoj od začetnica socijalnog rada u Hrvatskoj, kroz društvo koje se spašavajući žene iz prostitucije, zalagalo za ukidanje reglementacije prostitucije u Kraljevini Jugoslaviji.

14. decembar „Rat nema žensko lice“ - razgovor o knjizi beloruske nobelovke Svetlane Aleksijevič, dobitnice Nobelove nagrade za književnost (2015.).Knjigu su predstavili: Miloš Urošević, Senka Knežević i Staša Zajović. Nakon toga je održana projekcija poljskog dokumentarnog filma „*Vojnici koji ne postoje*“ (32 minuta), o poginulim ruskim vojnicima u ratu u Ukrajini, u prisustvu **14** osoba.

21. decembar „Možda sanjati“ – pozorišna predstava Dah teatra, u režiji Dijane Milošević, autorka teksta i glumica Ivana Milenović Popović postavlja u predstavi značajna, ali i bolna pitanja vezana za prošlost 90-ih, za dileme mladih u vezi sa tim i drugim pitanjima. Zato je nakon predstave organizovan razgovor „*Otići ili ostati – pitanje je sad?*“ o pitanjima postavljenim u predstavi, kao i dilemama mladih u vezi sa životnim perspektivama u ovoj zemlji. O tome su govorili mladi aktivisti/kinje ŽUC-a iz Beograda, Niša, Zrenjanina...

Posle je antifa hor ŽUC-a je izveo antifašističke pesme. Ovaj događaj je ujedno i čin solidarnosti ŽUC-a sa Dah teatrom, kome preti izbacivanje iz sadašnjih prostorija pozorišta, što predstavlja atak ovog režima na angažovanu umetnost - na slobodu misli i izražavanja... Ovom događaju je prisustvovalo četrdesetak osoba (**40**).

Uzajamna podrška i solidarnost

U ovom periodu smo takođe učestvovala i u brojnim međunarodnim konferencijama, inicijativama civilnog društva u organizaciji srodnih grupa; ovde hronološki navodimo one u kojima smo imale aktivno učešće (predavačice, panelistkinje...):

14 i 15 oktobar, Zagreb/Hrvatska – učešće na Hrvatskoj humanističkoj konferenciji u organizaciji Centra za građansku hrabrost (Zagreb, Hrvatska). Na ovoj konferenciji su učestvovala aktivistkinje ŽUC-a i Koalicije za sekularnu državu i imale izlaganja o sledećim pitanjima:

Staša Zajović, Beograd (Religijsko zlostavljanje i njegov uticaj na ljudska prava žena;

Snežana Tabački, Beograd (Uticaj Srpske pravoslavne crkve na javne poslove i državnu politiku;

Anđelija Vučurević, Humans, Novi Sad (O represiji nad malim religijskim zajednicama u Vojvodini) i

Biljana Stojković, Beograd (Klerikalizam u obrazovanju).

17. oktobar, Beograd - *Femicid u Srbiji*, pres konferencija u Medija centru u organizaciji Mreže žena protiv nasilja. Prisustvovalo je više aktivistkinja i aktivista ŽUC-a.

31. oktobar, Požarevac/Srbija – prisustvo suđenju za femicid u Višem sudu u Požarevcu, Miloš Urošević, aktivista ŽUC-a je bio na ovom suđenju zajedno sa aktivistkinjama Mreže žena protiv nasilja.

9. decembar, Beograd - povodom 10. decembra, Međunarodnog dana ljudskih prava, Helsinški odbor za ljudska prava i Žene u crnom organizovale su u Medija centru konferenciju za novinare nevladinih organizacija u vezi sa kontinuiranim kampanjama difamacije, kriminalizacije i napada braniteljki i branitelja ljudskih prava, medija i pojedinaca u Srbiji.

Na ovoj konferenciji braniteljke ljudskih prava ukazale su probleme sa kojima se susreću aktivistkinje, mediji i građani i građanke u Srbiji, koje vrste napada doživljavaju, kao i mere koje su preduzeli sami, a koje je eventualno preduzela država.

Na ovoj konferenciji su učestvovala:

Bobana Macanović, Autonomni ženski centar

Borka Pavićević, Centar za kulturnu dekontaminaciju

Dragoslava Barzut, Da se zna - portal za dokumentovanje nasilja nad LGBT osobama

Jovana Prusina, Inicijativa mladih za ljudska prava

Ksenija Radovanović, Inicijativa „Ne da(vi)mo Beograd“

Kristina Todorović, Komitet pravnika za ljudska prava - Jukom

Milica Kostić, Fond za humanitarno pravo

Marijana Savić, Atina

Sonja Biserko, Helsinški odbor za ljudska prava u Srbiji

Staša Zajović, Žene u crnom

Moderatorica je bila Tanja Tagirov, novinarka Vremena

Kampanje, apeli

Pored navedenih inicijativa u ovom izveštajnom periodu, takođe smo pokrenule ili aktivno učestvovala smo aktivno u brojnim kampanjama pre svega u vezi sa zahtevima za suočavanjem s prošlošću – odgovornost za ratne zločine, nasilju nad ženama, protiv represije nad političkim neistomišljenicima; nad izbeglicama.

Od apela i kampanja navodimo:

Stop jačanju militarizacije! – u ovom saopštenju (19.9.) ŽUC protestuje protiv pojačane militarizacije društva u vidu produžavanja dobrovoljnog vojnog roka (obavezni vojni rok je ukinut 2010.), a posebnmo opasnostima ponovnog uvođenja obaveznog vojnog roka: "Nakon svih sumanutih ratova, realizovanih i planiranih u Beogradu, pitanje služenja vojnog roka, kao, uostalom, i pitanje naoružavanja, opremanja, odnosno vojnog budžeta, jedno je od značajnijih za sprečavanje nove militarizacije društva, karakteristične za nedemokratske režime, praćene nerazumnom potrošnjom i korupcijom...". Ovom prilikom ŽUC je uputio vlastima sledeće zahteve: da se spreči produženje dobrovoljnog vojnog roka; da se sve rasprave o izdvajanju budžetskog novca učine javnim i da državni i vojni vrh obustave sve pokušaje nove militarizacije društva, itd.

Zaustavite rat, a ne izbeglice! – u saopštenju povodom 21. septembra, Svetskog dana mira, u saopštenju ŽUC-a se naglašava. "U ime geostrateških, geoenergetskih i teritorijalnih ciljeva nebrojene oružane formacije već pet godina ubijaju, muče, proteruju civilno stanovništvo. I to ne samo u Siriji, već i na celom području Bliskog i Srednjeg istoka...U ime kapitala i profita stečenog razaranjem i ubijanjem podstiče se mašinerija proizvodnje sukoba i mržnje - verske, etničke, rasne...

Stotine hiljada izbeglica iz Sirije i Bliskog istoka, bežeći od rata, svakodnevno traže utočište u Evropi, gde ih dočekuju žičane ograde, zidovi, nove vrste konc-logora, krijumčarske mreže, šikaniranje od strane policijskih, vojnih i civilnih vlasti...

Dok se u zemljama EU i Balkana zatvaraju izbegličke rute, putevi za nesmetanu trgovinu oružjem su slobodni, otvoreni i veoma unosni. Oružje završava u rukama oružanih formacija u Siriji i drugde, dodatno rasplamsava rat...". Povodom izjava zvaničnika Srbije da izvoz oružja ima 'pozitivan uticaj na razvoj namenske industrije u Srbiji' i da 'od 'toga žive naši građani', ŽUC upozorava da je „sramotno da u regiji koja je nedavno iskusila ratne strahote ne postoji drugačiji način zarade od proizvodnje i prodaje oruđa smrti“.

Otkrijte ubice vojnika! – povodom dvanaeste godišnjice od ubistva dvojice gardista, Dragana Jakovljevića i Dražena Milovanovića, u vojnom objektu „Karaš“, u Topčideru (5.10.2016.) i činjenica da ovaj sudski postupak još uvek nalazi u prekrivičnoj fazi. ŽUC je ponovio zahteve da državnom vrhu (u prvom redu ministarstvu policije, odbrane i pravde) „da se odmah prekine sa opstrukcijom istrage ubistva Dragana Jakovljevića i Dražena Milovanovića; da se saopšti prava istina i o ubistvu vojnika, kao i o skrivanju Ratka Mladića u objektima Vojske Srbije.

To je jedini način da se Srbija odmakne od ratne prošlosti i zločina počinjenih u njeno ime; da nadležne institucije kazne sve naredbodavce i počinioce zločina u Topčideru i da se obezbedi pravda za porodice žrtava!"

Nećemo tvrđavu Evropu - hoćemo otvorene granice! Izbeglice su dobrodošle! – u saopštenju (8.10.) ponovljeni su *zahtevi za* "zaustavljanjem rata u Siriji i drugde – jer odgovornost za rat, stradanja i razaranja snose i evropske države koje se isključivo rukovode geostrateškim interesima i profitom od prodaje oružja"; *protest zbog zatvaranja granica* – žičanih ograda, progona, deportacija, ponižavanja izbeglica koje beži od rata, bede, represije..."

Aktivistkinje Mreže ŽUC-a iz desetak zemalja Evrope i zemalja bivše Jugoslavije, potvrdile su: "*Solidarnost, odgovornost, podršku* –ženama i deci kao najugroženijim delom izbegličke populacije, ali i sa sa muškarcima koji odbijaju da budu topovsko meso u ratovima, tražeći utočište u evrpskim zemljama; *Dobrodošlicu izbeglicama* – dostojanstven i ravnopravan tretman, integraciju i regulisanje statusa izbeglica", itd.

Steže se gvozdeni обруč oko izbeglica – u saopštenju ŽUC- a (10.11.) povodom otvorenog pisma Ministarstva za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja organizacijama koje pružaju pomoć izbeglicama u kome ih upozorava da: "...pomoć izbeglicama koje borave van centara, u vidu hrane, odeće i obuće...nije više prihvatljiva, naročito na teritoriji grada Beograda se naglašava: "Ovo ministarstvo, Komesarijat za izbeglice i policija od samog početka izbegličke krize imaju jasnu agendu...Ona se zasniva na eksploataciji izbeglica, kroz uzimanje novca od njih samih, kao i korišćenje izbeglica da bi se dobila ogromna novčana sredstava od EU i drugih država i organizacija. I pored velikog novca koji je država Srbija dobila od međunarodnih faktora, ona nije u stanju da obezbedi minimalne uslove za boravak izbeglica. To se radi sa namerom i predstavlja drugi deo državne strategije prema izbeglicama, a to je učiniti izbeglicama boravak što težim i nepodnošljivijim, da bi one "svojevoljno" napustile Srbiju..." ŽUC je u saopštenju upozorio na:..."sve učestalija praksa ilegalnih deportacija, koje sprovodi policija uz pomoć Komesarijata za izbeglice. Izbeglice izvode iz centra u Preševu i vode ih do granične linije sa Makedonijom, gde ih prisiljavaju da pređu u Makedoniju".

Inicijativa Žena u crnom iz Beograda, Multimedijalnog centra/MMC Led art/Art klinika iz Novog Sada za podizanje spomen ploče hrvatskim ratnim zarobljenicima u Begejcima i Stajićevu: Žene u crnom i Art klinika uputile su povodom 25 godišnjice zločina u Vukovaru (novembra 2016.) odbornicama i odbornicima skupština opština Zrenjanin i Žitište zahteve da na primeren način obeleže koncentracioni logori Begejci i Stajićevo u kojima su početkom devedesetih stradali civili i ratni zarobljenici hrvatske nacionalnosti. Ove godine zahtevu su se pridružilo desetak organizacija civilnog društva iz Srbije. Time je ponovljena višegodišnja inicijativa da se na primeren način obeleže mesta mučenja i stradanja hrvatskih ratnih zarobljenika i civila u koncentracionim logorima Begejci i Stajićevo, koji se nalaze na teritoriji grada Zrenjanina i opštine Žitište. Na ovaj zahtev nadležne institucije nisu odgovorile.

Pamtimo zločin u Lovasu – povodom 25 godišnjice zločina (18.10.1991.) u selu Lovasu/Hrvatska gde je ubijeno 70 hrvatskih civila, a izvršioci zločina su pripadnici srpskih oružanih formacija, agresorske JNA, ŽUC je u saopštenju podsećaju na sramne presude za ovaj zločin pred Specijalnim sudom u Beogradu (2008.): „Presudom je po ko zna koji put pogrešno interpretiran karakter sukoba na području bivše SFRJ: relativizovana je odgovornost združenog zločinačkog poduhvata u kome je učestvovala JNA, vojska svih republika SFRJ koja je u ime Srbije napala drugu republiku SFRJ. Visoki oficiri tadašnje JNA, pod čijom je komandom izvršen ovaj zločin nisu optuženi..."

Nikada nećemo zaboraviti zločine u Vukovaru – povodom 25 godišnjice zločina u Vukovaru, ŽUC i Helsinški odbor za ljudska prava su upozorili: „Za zločine urbicida, za osnivanje logora, ubijanje i mučenje hrvatskih zarobljenika/ca u Srbiji još uvek niko nije odgovarao, što ukazuje na kontinuitet nekažnjivosti... . Istina o zločinima počinjenih u ratovima devedesetih godina prošlog veka ne sme da bude sahranjena zajedno sa žrtvama, a njihovi inspiratori, organizatori i izvršioци ne smeju da izbegnu moralnu, političku i krivičnu odgovornost. To je preduslov pravednog mira i regionalne stabilnosti“.

„Vukovar – ubijanje jednog grada“ - povodom 25 godina od zločina u Vukovaru, Žene u crnom, Beograd i MMC Art klinika, Novi Sad, postavili su u Novom Sadu izložbu fotografa Srđana Veljovića „Vukovar – ubijanje jednog grada“, koja je 6. decembra uništena a u saopštenju povodom toga ŽUC naglašava da su „:Aktuelna republička i novosadska vlast bili su deo ratne mašinerije koja je neprestano podsticala nacionalizam, podržavala rat, činila ratne zločine. I uprkos svom preoblačenju u sledbenike EU integracije, njihova odgovornost za nacionalističke i profašističke tendencije u društvu i danas i dalje je nemerljiva“. Žene u crnom od nadležnih zahtevaju hitno procesuiranje svih odgovornih za ovaj nacionalistički napad, uz poruku vlastima u Srbiji: „Da ćemo nastaviti da zahtevamo odgovornost svih odgovornih za počinjene ratne zločine“, itd.

U Srbiji linču uvek prethodi jezik linča – u saopštenju povodom širenja lažnih glasina od strane tabloida 'Informer' ŽUC u saopštenju (17.11.) upozorava: „9. novembra list je objavio tekst pod naslovom: „**ŽENE U CRNOM NAJVEĆI STRANI PLAĆENICI: Zapad im dao 1.587.596 evra da optužuju Srbiju za ratne zločine**“. U tekstu se organizacija Žene u crnom naziva „opskurnom“ i navodi da Žene u crnom dobijaju ogromne sume novca, za „anti-srpsko delovanje“, insinuirajući da su Žene u crnom „plaćenice“, „izdajnice“, „strani agenti“, da za novac „rade protiv države“ i sl. Iz dana u dan objavljivana je fotografija Staše Zajović, a pored nje je stajalo njeno ime i iznos 1.587.596 evra, čime se insinuiralo da je ona lično dobila navedenu sumu novca, čime je ona učinjena metom za odstrel. Slično je urađeno i sa drugim osobama iz srodnih NVO“.

„Ovim putem obaveštavamo javnost, da su svi podaci izneti u listu Informer lažni – lišeni bilo kakve činjenične istine“ i da će pokrenuti krivičnu prijavu protiv 'Informera“, kaže se u saopštenju.

Stop nasilju nad braniteljima ljudskih prava! – u povodu 29. novembra - Međunarodnog dana braniteljki ljudskih prava, ŽUC je upozorio javnost na zabrinjavajuću situaciju u kojoj se nalaze aktivistkinje za ljudska prava okupljene u organizaciji Žene u crnom, na nekažnjivost nasilja nad njima, kao i na najnovije kampanje difamacije u listu 'Informer'. „Premijer Aleksandar Vučić i Ministar unutrašnjih poslova Nebojša

Stefanović su se svojim sramnim izjavama direktno uključili u kampanju protiv Žena u crnom.

Kreirajući lažnu sliku u javnosti, da Žene u crnom svojim aktivnostima rade protiv Srbije i da za to dobijaju ogromne novčane iznose iz inostranstva, vlasti Srbije na čelu sa Premijerom Aleksandrom Vučićem su stvorile atmosferu u kojoj će svaki napad na aktivistkinje Žena u crnom biti očekivan, opravdan i poželjan. Napadačima je nekažnjavanjem prethodnih napada, već poslata poruka da ne brinu za posledice svojih postupaka“, kaže se u saopštenju 29.11.2016.

Državni blagoslov za nasilje nad braniteljima i braniteljima ljudskih prava – u saopštenju povodom ‘presude u slučaju Počuča’, ŽUC navodi: 14. decembra Viši sud u Beogradu, oslobodio je Radomira Počuču u postupku koji se protiv njega vodio za pretnje i ugrožavanje sigurnosti aktivistkinja i aktivista Žena u crnom.

Radomir Počuča je u martu 2014. pozvao huligane da napadnu aktivistkinje i aktiviste Žena u crnom tokom njihove ulične akcije. U to vreme Počuča je bio visoki zvaničnik Specijalne anti-terorističke jedinice MUP Srbije. Kada je počelo suđenje, on je pobjegao u Rusiju, gde je u bekstvu proveo 18 meseci. Svoju odbranu je zasnovao na „slobodi govora“. Njegov eksplicitni i brutalni poziv na nasilje je predstavljen kao nešto „normalno“, kao njegovo upražnjavanje „slobode govora“. Drugi argument njegove odbrane je bio „ekstremni stavovi“ Žena u crnom. Kako je njegov advokat u završnoj reči rekao „anti-militarizam, feminizam, insistiranje na odgovornosti za ratne zločine...su ekstremni stavovi i oni koji ih promovišu mogu očekivati ekstremne reakcije“. U saopštenju se takođe navodi: „Ova presuda predstavlja ohrabrenje za sve koji hoće da fizički, psihički ili verbalnonapadnu aktivistkinje i aktiviste za ljudska prava. Presuda je potvrda onoga u šta smo bili prilično sigurni, uzimajući u obzir intenziviranje napada u zadnjih 3 godine i odsustvo državne reakcije – srpske vlasti su najodgovornije za ovu situaciju. Za sve buduće napade, smatraćemo Vladu Srbije i premijera Aleksandra Vučića direktno odgovornim.

U isto vreme Žene u crnom će nastaviti da na sve moguće pravne načine insistiraju na pravdi i kažnjavanju napadača na braniteljke i branitelje ljudskih prava“.

Inicijativa za imenovanje jedne ulice u Beogradu imenom Dejana Nebrigića - 29 decembra 2016. se navršilo se sedamnaest godina od smrti Dejana Nebrigića (1970 -1999), gej aktiviste, pacifiste i antifašiste. Dejan je ubijen 1999. godine u dvadeset osmoj godini života. Kao deklarisan antifašista, antinacionalista i antimilitarista, odbio je vojnu obavezu, javno obnarodujući da je homoseksualac, što je u to vreme tretirano kao bolest zbog koje je trajno oslobođen vojne obaveze. Početkom 1992. priključuje se Ženama u crnom, a veoma značajan doprinos antimilitarističko-feminističkom angažmanu Žena u crnom dao je svojim učešćem u pokretanju mreže za prigovor savesti. Od nadležnih institucija se zahteva da se “nekoj od mnogih bezimernih ulica u Beogradu date ime po Dejanu Nebrigiću, jednom od prvih boraca za poštovanje ljudskih prava LGBT osoba, feministi, antifašisti i antimilitaristi” čime bi pokazale da se suprotstavljaju “homofobiji i spreče da diskriminacija drugih i različitih i dalje obeležava stvarnost Srbije“. Na ovaj višegodišnji zahtev zahtev nadležne institucije još uvek nisu odgovorile.

Pored publikacija navedenih u prethodnim rubrikama ovog izveštaja, navodimo i sledeće:

Ženska mirovna agenda za 2017. – posvećena je ženskom mirovnom pokretu; donosi kratak istorijski pregled ženskog mirovnog pokreta, prve organizovane ženske inicijative koje su prerasle u snažne globalne mirovne pokrete, specifičnosti /struje unutar pokreta, itd.

Ženska mirovna agenda za 2017. – donosi značajne datume iz ženskog mirovnog pokreta na regionalnom i međunarodnom nivou i verovatno. *Ženska mirovna agenda za 2017.* – posvećena je svim hrabrim mirovnim aktivistkinjama, kao i ženama koje beže od ratnog nasilja širom sveta - sa Bliskog i Srednjeg istoka, Afrike...

Ženska mirovna agenda za 2017 ima 164 stranice, uredile su je Staša Zajović i

Miloš Urošević u saradnji sa Snežanom Tabački, Ana Pandey, Ivana Vitas, Violeta Đikanović, prelom i dizajn je uradila Marija Vidić, fotografije je uradio Srđan Veljović.

Mirovni kalendar Žena u crnom za 2017 - kalendar čine fotografije sa uličnih akcija Žena u crnom (Srđan Veljović), prelom i dizajn je uradila Marija Vidić.

„Zorica Jovetić – Ostavila je trag u nama“ - publikacija ŽUC-a Beograd i Anima, Kotor, u znak sećanja na Zoricu Jovetić (1973 – 2016), feminističku i antimilitarističku aktivistkinju sa Cetinja/Crna Gora. Publikacija ima **16** stranica a uredile su je Ljupka Kovačević i Staša Zajović, a prelom i dizajn je uradila Marija Vidić.

“Grobnica za Miroslava Milenkovića” - u znak sećanja na Miroslava Milenkovića neformalni anti-ratni pokret Beograda izdao je knjigu epitafa pod naslovom *“Grobnica za Miroslava Milenkovića”*. Miroslav Milenković, rezervista iz Gornjeg Milanovca ubio se u Šidu 17. septembra 1991, između stroja vojnika spremnih da idu na front i grupe koja je to odbijala. Knjiga sadrži poruke koje su upisivali učesnici/e antiratne akcije tokom oktobra i novembra 1991. godine; publikacija je prvi put štampana krajem 1992., a ŽUC je objavio reprint oktobra 2016. povodom 25 godišnjice antiratnog otpora u Srbiji; publikacija ima 55 stranica.

Izveštaj priredila: Staša Zajović
uz podršku Ljupke Kovačević, Miloša Uroševića, Mine Damjanović,
Mirka Medenice, Marije Vidić, Nataše Milanović, Sofije Vrbaški,
Snežane Tabački, Stefana Milosavljevića, Violete Đikanović.

Beograd, januar 2017.

